

DIALOGAS

2013 m. kovo 21 d.

ISSN 1392-1916

Nr. 12 (1031). Kaina 3,70 Lt

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Dvidešimt antrieji leidybos metai

2012-ųjų METŲ MOKYTOJAI – apie save ir mokyklą

Lietuvoje turime nemažai mokytojų. Švietimo sistemos kaitaliojimas nuobodžiauti neleidžia. Mokinių mažėja. Pedagogams tenka labai įvairiopas vaidmuo, priklausomai nuo to, kur jie dirba – prestižinėse „didmiesčių“ gimnazijose ar nedidelėse „provincijos“ ugdymo įstaigose, kurios kiekvieną akimirką laukia būti „optimizuotos“ ir kurių mokiniai į mokyklą ateina ne tik, o gal net ne tiek mokytis, kiek pavalgyti, pailsėti nuo specifinių jiems tekusių gyvenimo sąlygų ir išlieti ne visada šviesiausias emocijas.

Visa tai lemia, kad mūsų mokytojai turi būti ne tik puikūs savo mokojo dalyko, srities specialistai, spėjantys į koją su kaita ir pasaulio modernėjimu, bet ir subtilūs psichologai bei didelės širdies ir išminties žmonės.

Todėl visos progos ir formos, kokias tik visuomenė ir valdžia sumąsto mokytojams vienaip ar kitaip pagerbti, manytume, yra daugiau nei vertingos.

Šių metų kovo 14-ąją Lietuvos valdžia tradiciškai pagerbė Metų mokytojus.

Prie sveikinimų prisijungęs „Dialogas“ paprašė šių penkių šaunių ir gana skirtingų pedagogų prisistatyti švietimo bendruomenei atsakant į keletą pateiktų klausimų.

Nukelta į 8–9 p. ▶

Kaip NEC savo klaidas taiso

EGZAMINAI

3 p.

Ministro veiklos šimtadienis: kaip vertinate?

„DIALOGAS“ KLAUSIA

5 p.

Egzaminų naujovė – kriterinis vertinimas

Šiais mokslo metais pradėtas diegti kriterinis VBE vertinimas. Tai svarbi Lietuvos bendrojo ugdymo naujovė.

Perėjimas vyks laipsniškai ir užtruks keletus metus.

Kam to reikia? Ar tai nekels nepatogumų švietimo sistemos dalyviams?

Apie numatomus darbus ir jų paskirtį informuoja dr. **Pranas Gudynas**.

EGZAMINAI

7 p.

Neurotikų neurozės

Kaip normalūs žmonės save apgaudinėja.

PSICHOLOGIJA

13 p.

Zitos Šliogerienės nuotr.

● Tarybiniais laikais *Salomeika* (Salomėjos Nėries vidurinė mokykla) buvo prestižiškiausia ne tik Vilniuje, bet ir Lietuvoje. Į ją mokytis priimdavo ne visus. Dažniausiai pakliūdavo tik įtakingų tėvų atžalos. *Salomeikoje* nuo pirmos klasės vaikai būdavo mokomi anglų kalbos ir vidurinę baigdavo laisvai angliškai kalbėdami, rašydami ir gal net mąstydami.

Toks „išsilavinimo turtas“ labai išryškėjo paskelbus Lietuvos nepriklausomybę: angliškai kalbantieji tapo itin paklausūs ir nemažai jų tada padarė neblogą karjerą.

Dabar kalbų mokėjimu niekuo nebenustebinsi – dalis jaunimo laisvai kalba bent keliomis kalbomis.

Ir *Salomeika* šiandien, nors jau gimnazija, – nebe išskirtinė mokykla. Ji savo noru tapo paprasta ugdymo įstaiga, t. y. priimančia ugdyti(s) visus vaikus pagal gyvenamąją vietą.

Toks šios mokyklos posūkis.

O štai Klaipėdos gimnazijos nūnai suka priešinga kryptimi – jos nori mokyti tik konkurso keliu pasirinktus vaikus.

Apie tai – V.Strazdo straipsnis.

Išsilavinimas – turtas. Ar verta didinti šią turtingą nelygybę?

Labai tikėtina, kad po balandį įvyksiančio Klaipėdos miesto tarybos posėdžio Lietuvoje padaugės valstybinių bendrojo ugdymo gimnazijų, kurios mokinius priima konkurso būdu.

Nejaugi Valstybinėje švietimo strategijoje įrašytas esminis principas – gimnazija privalo būti atvira ir prieinama visiems joje mokytis pageidaujantiems jaunuoliams – tėra klaidinanti deklaracija?

Statusas – akademinė gimnazija

„Pavojus“, kad prasčiau besimokantys vaikai užsikrės gerais pažymiais nuo geriau besimokančių klasės draugų, Klaipėdoje netrukus sumažės. Uostamiesčio politikams svarstyti Švietimo skyriaus pateiktas sprendimo projektas numato, kad nuo ateinančiųjų mokslo metų akademinį poreikį turintiems Klaipėdos mokiniams „Ažuolyno“

gimnazijoje bus formuojamos visos, o Klaipėdos Vytauto Didžiojo gimnazijoje – kai kurios I gimnazinės klasės. Kitaip tariant, akademinės gimnazijos statusą gavusi bendrojo ugdymo mokykla gaus ir teisę priimti tik gabius ir mokytis norinčius vaikus.

Sprendimo projektą lydinčiame aiškinamajame rašte aiškių ir įtikinamų priežasčių, dėl ko planuojami tokie miesto mokyklų tinklo pokyčiai, deja, nerasime. Nebent pasitenkintume patikinimais, kad pokyčių

tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti geros kokybės švietimą, didinti jo prieinamumą už protingą, savivaldybei pakeliamą kainą. Nebent patikėtume, kad toks sprendimas užtikrins ugdymo prieinamumą, tęstinumą, kokybę, pagerins pokyčiuose dalyvaujančių mokyklų patalpų užpildomumą, patikslinkins biudžetinių lėšų panaudojimo prognozavimą bei padarys veiksmingesnį švietimui skirtų išteklių panaudojimą.

Papildomus Klaipėdos mokyklų tinklo pokyčius numčiusiai darbo grupei vadovavusi Ugdymo ir kultūros departamento direktorė Nijolė Laužikienė „Dialogui“ sako, kad poreikį atskiroje mokykloje ir klasėse mokytis akademinį poreikį turinčius vaikus lėmė tų mokyklų iniciatyva ir pakankamai geri jų veiklos rodikliai.

Nukelta į 4 p. ▶

R.Vaitkus: tenka atlikti reformos reformą

Praėjusį penktadienį (03 15) vykusiame susitikime su Šiaulių universiteto akademine bendruomene švietimo ir mokslo viceministras R.Vaitkus pažymėjo, kad naujai Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) vadovybei tenka atlikti reformos reformą.

Kalbėdamas apie konkrečius pokyčius, valdininkas pabrėžė, kad pirmiausia numatoma panaikinti dabar galiojančio Mokslo ir studijų įstatymo antikonstitucinius iškraipymus ir peržiūrėti universitetų valdymo sistemą. Pasak R.Vaitkaus, norima ne tik keisti studentų priėmimo į aukštąsias mokyklas tvarką, stiprinant valstybės užsakymą tam tikrų sričių specialistų rengimui, bet ir studijų finansavimo schemą. „Numatoma įvesti visuotinę studijų įmoką. Iš pirmo žvilgsnio tai truputį gąsdina. Pagal šalies Konstituciją gerai besimokantiems studentams laiduojamos nemokamos studijos. Numatoma, kad įmoką mokės visi, išskyrus gerai besimokančiuosius. Tie, kurie mokysis prastiau, galės ne iš komercinio banko, o iš Valstybės studijų fondo imti paskolą ir ją pradėti grąžinti per pajamų mokesčių sistemą po studijų pradėjus dirbti. Visuotinė metinė studijų įmoka, galimai atsirasianti nuo kitų metų rugsėjo, sudarys 2000 litų“, – apie studijų kainas pasakojo ŠMM atstovas.

Viceministras atskleidė, kad dabar galiojanti studijų sistema, kai studentas, neturintis studijų krepšelio, moka visą studijų kainą, yra tik Baltijos šalyse, Rusijoje, Ukrainoje ir kitose Rytų regiono valstybėse. Pareigūno teigimu, tai būtina keisti, todėl šiuo metu rengiama reformos koncepcija.

Studijos: pigiausios ir brangiausios

Savaitraščio „Veidas“ duomenimis, šiemet tarp pigiausiai pirmakursiams kainuosiančių studijų programų – politikos mokslai, marketingo vadyba ir istorija Vytauto Didžiojo universitete, taip pat – teisė ir viešasis administravimas Mykolo Romerio universitete bei socialinis darbas Vilniaus universitete (VU). Šios studijos pirmakursiams kainuos 3892 Lt per metus.

„Daugiau kaip 5 tūkst. Lt teks mokėti už matematikos studijas, taip pat būsimiesiems slaugytojams ir sportininkams. Filologijos mokslai, išskyrus retas kalbas, atsieis 6390 Lt. Studijuojantiems architektūrą, fizinius ir technologijos mokslus, biomedicinos srities specialybes, taip pat psichologiją per metus reikės sumokėti per 7,5 tūkst. Lt“, – vardija „Veidas“.

Savaitraščio skelbiamais duomenimis, brangiausiai – 13,8 tūkst. Lt per metus – kainuos tarptautinio verslo ir komunikacijos studijos ISM Vadybos ir ekonomikos universitete. Daugiau nei 12 tūkst. Lt teks pakloti už odontologijos studijas Lietuvos sveikatos mokslų universitete, trečioje vietoje – vėl ISM: 11,4 tūkst. Lt už ekonomikos studijas. Toliau rikiuojasi menai: kostiumo dizainas bei fotografija ir medijos menas Vilniaus dailės akademijoje bei vaidyba Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje pirmakursiams kainuos daugiau nei 11 tūkst. Lt. Apie 10 tūkst. Lt per metus kainuos ir medicinos studijos VU.

APKLAUSA

Ko siekia naujoji ŠMM valdžia – nežinia

Egzistuoja nerašyta taisyklė šimtą pirmųjų naujos vadovybės darbo dienų jos nekritikuoti – „duoti apšilti“. Kiek tai realiai pavyksta – kitas klausimas. Akivaizdu, jog gyvenimas nelaukia ir laiko apšilimams paprastai ne skiria. Jei per tą šimtą dienų pasitaiko aplinkybių, kurios pareikalauja iš vadovų ryškių sprendimų, tikimybė, kad visi piliečiai bei jų vienokie ar kitojie junginiai šiais sprendimais bus patenkinti ir tylės, turbūt yra nulinė.

Bet kuriuo atveju, naujojo švietimo ir mokslo ministro simbolinio nekritikavimo laikotarpis natūraliai baigiasi. Kovo 22-oji bus šimtoji diena, kai Švietimo ir mokslo ministerijai vadovauja Darbo partijos atstovas D.Pavalkis.

Ta proga „Dialogas“ sumanė pasižvalgyti, kaip naujojo ministro ir jo vadovaujamos ŠMM startą vertina pats D.Pavalkis (žr. 6 p.), pozicijos ir opozicijos atstovai (5 p.). To paties pasiteiravome ir internetų (www.dialogas.com).

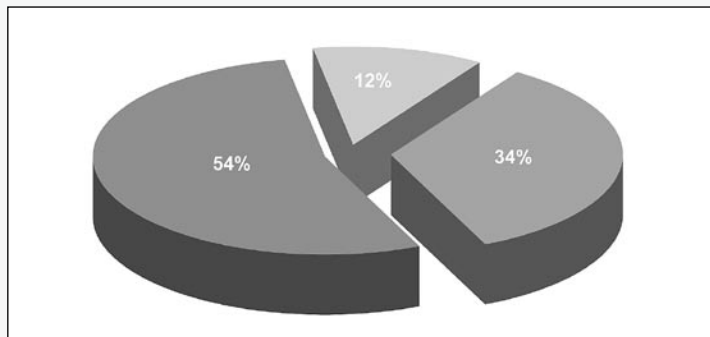
Dėkojame už pareikštas nuomones.

Per šį laikotarpį ministerijos veikla buvo:

- konstruktyvi ir kryptinga – 12 proc. balsų,
- nenuosekli ir chaotiška – 34 proc.,
- nežinia ko siekianti – 54 proc.

Apibendrinant apklausos rezultatus galima konstatuoti, jog didžiuliu respondentų naujosios valdžios švietimo ir mokslo politikos siekinių kol kas aiškiai nemato.

Tikėkimės, jog po truputį jie ims ryškėti ir tai, ką išvysime, bus į gera. Ir pavasaris ateis...

D.Pavalkis: nuo demografinės situacijos nepabėgsime

Praėjusį ketvirtadienį (03 14) Seime vykusios Vyriausybės valandos metu švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis gavo valdančiąjai daugumai priklausančios Lenkų rinkimų akcijos atstovo J.Narkevičiaus klausimą. Parlamentaras konstatavo, kad mokyklose labai trūksta mokinio krepšelio (MK) lėšų, todėl ugdymo įstaigoms gresia reorganizacija. J.Narkevičius klausė, kaip ministras ketina keisti MK skaičiavimo metodiką.

D.Pavalkis Seimo nariams priminė, kad mokinių skaičius Lietuvoje kasmet mažėja 9 proc. „Tai yra demografinė situacija, nuo kurios mes nepabėgsime“, – kalbėjo ministras. Pasak jo, švietimui skiriama bendrojo vidaus produkto dalis Lietuvoje per keletą pastarųjų metų yra sumažėjusi nuo 6,4 iki 4,8 proc. ir tai yra didelės pinigų sumos.

Ir jau visai konkrečiai atsakydamas į klausimą, kas ketinama

daryti, ministras išdėstė: „Yra sudaryta darbo grupė kartu su profesijungomis, su mokytojų organizacijomis, su mokyklų vadovų sąjunga, įtraukta Savivaldybių asociacija. Darbo grupė (čia nėra toks greitas darbas) per mėnesį kitą parengs siūlymus, kuriuos mes galėsime derinti su socialiniais partneriais, – aišku, ir su Seimo frakcijomis, kad vėl nebūtų taip, kad mes pirma padarome, paskui žiūrime, kas išejo.“

Ragina ginti valstybinę kalbą ir teritorinį vientisumą

Antradienį (03 19) grupė visuomenės veikėjų įteikė Respublikos Prezidentei daugiau nei 16 tūkst. piliečių pasirašytą kreipimąsi į Lietuvos vadovybę dėl „Reikalavimo ginti Lietuvos Respublikos valstybinę kalbą ir teritorinį vientisumą“. Kreipimasis taip pat buvo įteiktas Ministrui Pirmininkui R.Motuzui ir Seimo Pirmininkui V.Gedvilui.

Prezidentei įteiktame kreipime siūlyama, kad Lietuvos valdžia nepažeistų Konstitucijos ir Valstybinės kalbos įstatymo, kad nebūtų iškraipomi autentiškų etninių lietuvių žemių vietovardžiai bei įteisinti gatvių pavadinimai nevalstybine

kalba, kita polonizuotų ar suslavinimų formų viešojo rašyba. Pasisakoma prieš siekį Lietuvos piliečių vardus ir pavardes dokumentuose rašyti nevalstybine kalba. Reikalaujama neatsakyti valstybinės kalbos egzaminu suvienodinimo bendrojo ugdymo mokyklose, o Konstitucijos 14 straipsnyje įtvirtinto lietuvių kalbos valstybinio statuso nepaversti Lietuvos ir Lenkijos derybų objektu. Protestuojama prieš vadinamosios Lenko kortos dalinimą Lietuvos piliečiams.

Lietuvos vadovybė raginama pareikalauti iš Lenkijos, kad būtų nutrauktas Lenkijos politikų vykdomas Lietuvos šmeižimas ir Len-

kijos valdžios veiksmai, skatinantys Lietuvos lenkų tautinę bendrąją pažeisti Lietuvos Konstituciją ir įstatymus.

Lietuvos vadovybė raginama siekti, kad Lenkija pripažintų prieškarinę rytų Lietuvos okupaciją ir atsiprašytų Lietuvos už vykdytą prievartinę polonizaciją. Kreipimosi autoriai pabrėžia, kad tik pripažinus prieškarinius konfliktus ir jų pasekmes galima tikėtis pasitikėjimo dvišaliuose santykiuose tarp valstybių.

Kreipimosi iniciatoriai skelbia, kad parašų rinkimas bus tęsiamas iki Seimo posėdžių pavasario sesijos pabaigos.

Abiturientų šiemet apie 10 proc. mažiau

Nacionalinis egzaminų centras (NEC) pranešė, kad prašymus laikyti brandos egzaminus šiemet pateikė 39 980 kandidatų. Tai pagal kovo 18 d. duomenis 4872 kandidatais mažiau negu praėjusiais metais (apie 10 proc.). Šiemet vienas kandidatas vidutiniškai pasirinko laikyti apie 3,25, pernai – 3,17 egzaminų. Didžiųjų miestų ir rajonų mokinių pasirinkimų palyginimas rodo, kad rajonų mokiniai renka si daugiau egzaminų (vidutiniškai 0,1 egzaminu daugiau).

Neskaiciuojant privalomojo lietu-

vių kalbos ir literatūros egzaminų, populiariausi šiais metais yra valstybiniai užsienio kalbos (anglų, 16 998 kandidatai), istorijos (16 213 kandidatų) ir matematikos (15 973 kandidatai) egzaminai.

2012 ir 2013 metų kandidatų pasirinkimai rodo, kad valstybinių brandos egzaminų (VBE) pasirinkimo tendencijos iš esmės nesikeičia.

Pasak NEC, planuojama, kad 2013-aisiais VBE kandidatų darbus iš viso vertins apie 1,8 tūkst. vertintojų. Jau dabar ketinimus dirbti VBE kandidatų darbų vertintojais

yra pareiškę apie 2,7 tūkst. įvairių dalykų mokytojų. Šiemet ypatingas dėmesys skiriamas lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminų kandidatų darbų vertintojų mokymuisi.

Kovo paskutinę, t. y. jau ateinančią, savaitę mokyklose bus vykdomos kalbų įskaitos. Pirmasis pagrindinės sesijos valstybinis brandos egzaminas – užsienio kalbos (anglų) – vyks gegužės 25 d. Pagrindinės sesijos paskutinis valstybinis VBE – informacinių technologijų – birželio 19 d.

Pažadėjo ištaisyti buvusio ministro klaidą

Praėjusį penktadienį (03 15) Kaune apsilankęs švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis pažadėjo peržiūrėti Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centro (MOSTA) vertinimo išvadas, dėl kurių Kolpingo kolegija gavo neigiamą materialinių išteklių vertinimą.

Pasak kolegijos atstovų, ši tarptautinė aukštoji mokykla jau metus yra priversta įrodinėti, kad turi studijoms reikalingą infrastruktūrą. „Ministras neabejoja, kad neigiamas įvertinimas bus pakeistas, ir ke-

tina šį klausimą išspręsti dar iki prasidedant naujų studentų priėmimui. Juolab kad kolegiją pernai įvertinusių užsienio ekspertų išvados priešingos: studijų sąlygos privačioje mokykloje – puikios“, – teigia kolegijos atstovai. Jie primena, jog pernai, prieš pat stojamuosius egzaminus, tuometinis švietimo ir mokslo ministras G.Steponavičius, remdamasis neigiamomis MOSTA išvadomis, viešai pareiškė, kad Kolpingo kolegija neturi studijoms tinkamos materialinės bazės. Kolegijos duomenimis, dėl to

kio pareiškimo kolegija prarado apie 100 studentų, iš kurių buvo sulaukusi išankstinių prašymų studijuoti.

„Ministras privalo atstovauti visuomeniniam interesui, ypač švietimo reikaluose. Manau, kad derėjo vadovautis pilietiškumo principu, o ne situaciją vertinti formaliai ir procedūriškai. Esant akivaizdiems faktams, kad kolegijos patalpos ir techninė bazė yra ir atitinka visus kriterijus, toks sprendimas buvo mažų mažiausiai keistas“, – sakė D.Pavalkis.

Diplomuoti specialistai stoja į profesines mokyklas

Šiaulių profesinio rengimo centre (ŠPRC) šiemet mokosi 34 studentai, baigę universitetus, ir 25 – kolegijas. Daugiausia baigusiujų aukštąsias mokyklas mokosi Prekybos ir verslo skyriuje – 22, Elektronikos ir administravimo – 15, Statybos ir mechanikos – 11.

„Baigusiujų mokslus kolegijose, universitetuose ir ateinančių mokyti pas mus būdavo vienetai. Dabar jau skaičiuojame dešimtimis“, – „Šiaulių kraštui“ sakė ŠPRC direktorius S.Dargužas.

Profesijų mokytojai tikina, kad po aukštosios į profesinę mokyklą atėję moksleiviai – labai motyvuoti, nes turi konkretų tikslą.

Kaip NEC savo klaidas taiso

Praėjusią savaitę „Dialogas“ (Nr. 11) išspausdino lietuvių kalbos mokytojos ekspertės, LKLMS valdybos narės Reginos Dilienės straipsnį „Slaptos dokumentų metamorfozės“. Savo tekste autorė atskleidė sumaištį keliančią padėtį – atsakingieji tyliai kaitalioja 2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo instrukciją. Tai, be kita ko, sukelia teisinių kazusų (juos mokytoja savo straipsnyje taip pat įvardija).

Natūralu, kad tokie dokumentų koregavimo metodai, – kai įskaita jau čia pat, kai abiturientai su įskaitos programa ir vykdymo instrukcija yra pasirašytinai supažindinti prieš tris mėnesius, – mokytojus gerokai trikdo.

„Dokumentų metamorfozės nesiliauja, – rašo R. Dilienė, – mokyklų vadovams, norintiems pasiaiškinti įskaitos vykdymo ir teisinės peripetijas, NEC asmeniškai ir labai laisvai interpretuoja dokumentus, tikėtina, kad bus padaryta ir prieš įskaitą paskelbta dar ne viena esminė pataisa.

Bet ar taip galima? Ar teisėta? Tad gal laikas, kad tiek teisininkai, tiek ŠMM ir NEC valdininkai atsakytų į esminius klausimus:

- Ar turi teisę moksleivis ir jo mokytojas įskaitą vykdyti pagal tuos dokumentus, su kuriais jis buvo supažindintas, kaip reikalaujama, prieš 3 mėnesius?

- Jei ne, – ką daryti su mokinių parašais ir kada turi įvykti supažindinimas su tikrąja įskaitos programa bei Vykdymo instrukcija? Kaip visa tai turi būti fiksuojama?“

Straipsnio autorės suformuluotus klausimus „Dialogas“ pateikė Nacionaliniam egzaminų centrui (NEC) bei Švietimo ir mokslo ministerijai (ŠMM).

Skelbiame NEC atsakymą.

Dėl lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo ir vertinimo

2013 metų kovo 25 ir 26 dienomis vyks lietuvių kalbos ir literatūros įskaita. Joje dalyvaus mokiniai ir buvę mokiniai, kurie turės sakyti viešąją kalbą pagal pasirinktas iš Nacionalinio egzaminų centro paskelbtųjų arba pagal savo ar mokytojo suformuluotas temas.

Įskaita bus vykdoma pagal 2012 metų gruodžio 27 dienos Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus įsakymu Nr. (1.3.)-V1-193 patvirtintą vykdymo instrukciją.

Sausio mėnesį duomenų perdavimo sistemoje KELTAS gavus pastabą apie instrukcijoje įrašytą netikslų mokiniui ar buvusiam mokiniui atsakinėti skirtą laiką, įskaitos vykdymo instrukcija buvo koreguota (atsakinėjimo laikas patikslintas pagal Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos programos (patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu V-1197) 11 punkte apibrėžtą kalbėjimo trukmę – vienas mokiny ar buvęs mokiny kalba apie 10 min. (10 ± 2 min.) ir 3–5 min. atsakinėja į klausimus.

Apie vykdymo instrukcijos patikslinimą informacija buvo pateikta duomenų perdavimo sistemoje KELTAS.

Mokinio ir buvusio mokinio viešasis kalbėjimas bus vertinamas pagal Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos programos 2 priede pateiktas Viešojo kalbėjimo vertinimo normas, kuriose vertinami šie aspektai – pasirengimas kalbai, kalbos organizavimas, turinys, kalbos vartojimas ir santykis su klausytojais, atsakymai į klausimus.

Atsižvelgiant į Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos programą, Kalbų įskaitų nuostatus, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo instrukciją ir realius žmogiškuosius ir laiko resursus, susitarta, kad įskaitos vertinimo grupę turi sudaryti du dalyko specialistai: vienas egzaminuotojas, kitas vertintojas.

Vertintojas yra įskaitą laikančiųjų einamaisiais mokslo metais to dalyko nemokęs mokytojas, kuris vertina mokinių viešosios kalbos organizavimo, turinio, kalbos vartojimo ir santykio su klausytojais, atsakymų į klausimus aspektus, o buvusio mokinio – pasirengimą kalbai, kalbos organizavimą, turinį, kalbos vartojimą ir santykį su klausytojais, atsakymus į klausimus.

Egzaminuotoju, esant galimybei, rekomenduojame skirti mokinius mokiusį mokytoją, kuris mokinio atsakinėjimo metu vertins ir mokinio pasirengimą kalbai. Mokinį mokęs mokytojas, tuo atveju, kai nėra vertinimo grupės narys, savo įvertinimą už mokinio pasirengimą kalbai turi įrašyti iki įskaitos vykdymo dienos į lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo ir vertinimo protokolą. Jei egzaminuotoju skiriamas mokinių nemokęs mokytojas, jis mokinio atsakinėjimo metu nevertina mokinio viešosios kalbos.

Ši informacija yra skelbiama duomenų perdavimo sistemoje KELTAS.

NEC inf.

Įskaitos neišlaikytų

Gautus NEC atsakymus susipažinti ir pakomentuoti „Dialogas“ nusiuntė Lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų sąjungos (LKLMS) pirmininkei N. Bartašiūnienei, klausimus suformulavusiai LKLMS valdybos narei R. Dilienei bei keletui kitų lituanistų.

Visi atsiliepę mokytojai, švelniai tariant, nustebe: NEC, klaustas vieno, savo atsakyme kalba apie kitką. Akivaizdu, kad pagal kalbėjimo ar rašto darbo vertinimo normas daug balų toks atsakymas negautų...

Tris lituanistų bendruomenės atstovų komentarus, atspindinčius visų redakcijos gautųjų esmę, pateikiame.

Rūkas dar labiau sutirštėja

Skaitant NEC atsakymus norom nenorom tenka prisiminti animacijos šedevrą vaikams pagal S. Kozlovo pasakaitę „Ežiukas rūke“. Tik rūkas lituanistų ir NEC „dialogo“ atveju yra visiškai nesuskalbėjimas ir net nenoras išgirsti, suprasti...

Užsispyręs, tarp valdiškų instrukcijų pasiklydęs lituanistas Ežiukas nori išgirsti atsakymus į du paprastus ir, atrodo, visai nebanalius klausimus, kurių esmė paprasta: kaip jam, nenorinčiam nusikalsti šalies įstatymams, elgtis, ką daryti su mokinių parašais po dokumentais, pateiktais abiturientams susipažinti prieš tris mėnesius. Gal, pasikeitus Instrukcijai, reikėtų rinkti naujus parašus? Bet kaip tuomet su trijų mėnesių terminu?

Tačiau, pamačius atsakymus į Nacionaliniam egzaminų centrui bei Švietimo ir mokslo ministerijai aiškiai suformuluotus klausimus, rūkas ne tik neišsisklaido, o dar labiau sutirštėja: klausama apie skirtingu laiku NEC svetainėse pasirodžiusių dokumentų teisėtumą ir galimybę mokytoju savo darbe tiksliai ir besąlygiškai realizuoti teisinius nurodymus, o gaunamas atsakymas apie tai, kaip kažkas susitarta (kokia aptaki beasmėnė forma!), kaip ieškota ir atsižvelgta į žmogiškuosius resursus, aiškinama, kuriomis dienomis vyks lietuvių kalbos ir literatūros įskaita mokyklose, kaip ir kokiais aspektais turi būti vertinamas mokinio kalbėjimas, – juk to niekas neklausė...

S. Kozlovo pasakaitėje amžinai susimąstęs Ežiukas turėjo draugą – kiek žioplutį Meškiuką, su kuriuo kalbėdavo apie filosofinius dalykus, analizuodavo, kas ir kodėl vyksta žemėje, romantiškai liūdėjo, kad yra kažkas, ko niekada nematyti... Būdami skirtingi, jie gražiai papildydavo vienas kitą.

Mūsų, lituanistų, atveju Ežiukas vienišas – klausimų jam kyla, bet pasikalbėti nėra su kuo. Nejaugi kalbėsi su mitine būtybe – NEC inf. (taip pasirašytas neva atsakymas lituanistams)? Kita vertus, net mūsų klausimų suprasti ir išgirsti niekas nenori.

Nijolė BARTAŠIŪNIENĖ,
mokytoja ekspertė, LKLMS pirmininkė

Klausėme apie teises – ne apie vykdymą ar vertinimą

Matydami nuolat slapta besikeičiančius lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos dokumentus, suformulavome, atrodytų, labai konkrečius klausimus (žr. viršuje – red. pastaba).

Į pirmąjį klausimą buvo galima atsakyti vienu žodžiu – TAIP arba NE. Antrasis klausimas irgi nereikalavo jokių išvedžiojimų. Tačiau NEC atsakymas mus šokiravo – pavadinimas „Dėl lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo ir vertinimo“ rodė, kad į mūsų klausimus niekas ir nesiruošia atsakyti – juk klausėme apie moksleivio ir mokytojo teises, o ne vykdymą ar vertinimą!

Žodis teisė NEC atsakyme apskritai nepavartotas, kaip ir parašas, fiksuoti, supažindinimas... Tai koks tokio „atsakymo“ tikslas – sukurti tam tikrą simuliaciją ir formaliai padėti pliusiuką „Atsakyta“?

Kovo 13 d. mokyklų vadovai KELTO sistemoj rado keistą raštą:

Dėl lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo ir vertinimo

2013 metų kovo 25 ir 26 dienomis vyks lietuvių kalbos ir literatūros įskaita. Joje dalyvaus mokiniai ir buvę mokiniai, kurie turės sakyti viešąją kalbą pagal pasirinktas iš Nacionalinio egzaminų centro paskelbtųjų arba pagal savo ar mokytojo suformuluotas temas.

Kalbėdami mokiniai galės naudotis kalbos planu ir vaizdinėmis priemonėmis. Atkreipiame dėmesį, kad kalbos planą mokiniai ir buvę mokiniai turės įteikti mokytoju ne vėliau kaip prieš savaitę iki įskaitos vykdymo dienos.

Mokinio ir buvusio mokinio viešasis kalbėjimas bus vertinamas pagal Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos programos 2 priede pateiktas Viešojo kalbėjimo vertinimo normas, kuriose vertinami šie aspektai – pasirengimas kalbai, kalbos organizavimas, turinys, kalbos vartojimas ir santykis su klausytojais, atsakymai į klausimus. Šių aspektų vertinimas taškais yra pateikiamas lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo ir vertinimo protokole.

Atkreipiame dėmesį į lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vertinimo grupės sudarymo principus. Vertinimo grupę turi sudaryti du dalyko specialistai: vienas egzaminuotojas, kitas vertintojas. Vertinantis mokytojas yra įskaitą laikančiųjų einamaisiais mokslo metais to dalyko nemokęs mokytojas, vertinantis ir buvusiojo mokinio mokymosi rezultatus. Esant galimybei, egzaminuotoju rekomenduojama skirti mokinius mokiusį mokytoją, kuris vertina ir mokinio pasirengimą kalbai. Jei tokios galimybės nėra, egzaminuotoju skiriamas mokinių nemokęs mokytojas. Tokiu atveju mokinį mokęs mokytojas savo įvertinimą už mokinio pasirengimą kalbai įrašo iki įskaitos vykdymo dienos į lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos vykdymo ir vertinimo protokolą. Įskaitos įvertinimas balais nustatomas pagal įskaitos programoje pateiktą taškų ir balų atitikties lentelę.

Tai dar vienas labai ryškus teisinio nihilizmo pavyzdys. Atkreipkite dėmesį – raštas nepasirašytas, be kokio nors aiškesnio juridinio statuso, vadinasi, ir be atsakomybės prisiėmimo, tačiau keičiantis dokumentus (Kalbų įskaitų nuostatus, įskaitos programą ir įskaitos vykdymo tvarką), įsakymais patvirtintus NEC direktoriaus ar net ministro!

Kas įpareigoja mokytoją vykdyti ne dokumentų, o anoniminių raštelių nuostatus?! Niekas! Toks NEC elgesys tiek moksleiviams, tiek mokytojams sako, jog visos būsimo egzaminų ir įskaitos taisyklės panaikintos, nėra jokių susitarimų, teisių, apribojimų, nėra nieko negalima.

Koks bus egzaminas ar įskaita, sužinosime tik patikrinimo dieną. Staigmena! Argi ne puiku?

Regina DILIENĖ,
mokytoja ekspertė, LKLMS valdybos narė

Absolūtus turinio nulis

Šių metų lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminų vertinimo instrukcijos apibrėžia kiek keistoką vertinimo „vienetą“ – absoliutų turinio nulį (0). Taip įvertinto darbo savininko laukia karti išvada – egzaminas neišlaikytas. Nors to „nulio“ aprašą NEC pateikia („mokinys neatliko užduoties, <...> parašė rašinį ne ta tema“), vis dar nebuvo visiškai aišku, už ką tas nulis gali būti skiriamas.

Manytume, kad šie NEC atsakymai yra geras pavyzdys to „absolūtaus nulio“. Tik, skirtingai nuo abiturientų, Nacionaliniam egzaminų centrui tokio teksto suvokimo lygio pademonstravimas nieko nelemia.

Išties varganas pavyzdys abiturientams.

„Dialogo“ inf.

Išsilavinimas – turtas.

Ar verta didinti šią turtinę nelygybę?

▷ Atkelta iš 1 p.

Ji taip pat pripažino, kad buvo ir reikalas įteisinti kai kuriose gimnazijose susiformavusią mokinių komplektavimo tvarką, kai, gavusios daug pareiškimų į laisvas vietas, mokyklos organizuodavo konkursus.

„Kadangi „Ažuolyno“ gimnazija atitinka motyvuotų, gerai besimokančių vaikų ir jų tėvų lūkesčius, tai šiai mokyklai mes ir siūlome suteikti teisę tik su jais ir dirbti“, – „Dialogui“ sako direktorė.

N.Laužikienė:

lėmė pedagogų argumentai

Koks tokio vaikų ugdymo viešasis interesas? Kitaip tariant, kuo geriau bus Klaipėdai ir jos gyventojams, jei mieste veiks ne tik privati, bet ir valstybinė mokykla, kurioje mokysis tik didesnių nei paprastai akademi- nių poreikių turin- tys mokiniai?

Pasak N.Laužikienės, atsakyti į tokius klausimus yra nelengva. „Mes labai ilgai diskutavome, ar reikia taip daryti, ar priimtina tokia ugdymo diferenciacija, – „Dialogui“ prisipažįsta direktorė. – Tačiau gabių ir motyvuotų mokinių bei juos ugdančių pedagogų argumentai, jog mokymas ir mokymasis yra daug efektyvesnis, kai klasės sukomplektuotos iš panašių gabumų ir noro mokytis vaikų, buvo pakankamai įtikinantys.“

O gal projektą suteikti „Ažuolynui“ akademinės gimnazijos statusą paskatino geresnių valstybinių brandos egzaminų (VBE) rezultatų siekis? Mat ir matematikos, ir gimtosios kalbos, ir istorijos VBE pernai uostamiesčio abiturientai išlaikė prasčiau nei Lietuvos vidurkis? „Tokių intencijų mes neturėjome“, – „Dialogo“ prielaidą atmeta N.Laužikienė. Pasak jos, didesnių prieštaravimų dėl akademinės gimnazijos statuso „Ažuolynui“ net nebuvo. „Tačiau kai kurių politikų ir švietimo ekspertų pateikto siūlymo nustatyti, kad teisę priimti mokinius ne iš nustatytos aptarnavimo teritorijos, o iš viso miesto turėtų kiekviena gimnazija, daugumos gimnazijų pedagogai nepalaikė“, – pasakoja direktorė. Anot jos, pedagogai išsakė nuogąstavimų, kad taip būtų pažeistos mažiau gabių ar socialiai apleistų vaikų, kurių neva niekas nenorėtų priimti, teisės. „Nors aš pati taip nemanau ir esu įsitikinusi, kad mokinio krepšelis visiems padėtų surasti savo nišą“, – savo nuomone pasidalija N.Laužikienė.

Vis dėlto Ugdymo ir kultūros departamento direktorė pripažino, jog miesto mokyklų pertvarkos plano pataisymų projektą ruošusi darbo grupė labiau „fokusavosi“ ne į ugdymo kokybę, o į mokymo vietų mokyklose užimtumą ir švietimo lėšų naudojimo efektyvumą. „Mokinių mažėja ir uostamiesčio mokyklose, – padėti aiškina N.Laužikienė. – Ir šio proceso padariniai dažnai užgožia visas kitas problemas.“

V.Prižgintienė:

„turtinė nelygybė“ nedidės

„Sutinku, kad išsilavinimas yra turtas, – „Dialogui“ sako Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazijos direktorė Vilija Prižgintienė. – Tačiau „turtinė nelygybė“ akademinė gimnazija didinti nė kiek ne labiau nei dabar nustatyta

mokyklų komplektavimo pagal gyvenamąją vietą tvarka.“ Direktorė tikina, jog pritartų ir pastarajai tvarkai, tačiau ji, deja, neveikia – kai prieš porą metų miesto taryba nustatė gimnazijai aptarnavimo teritoriją, pusšimtis asmenų, kurie prašymus buvo padavę anksčiau, įteikė naujus, kuriuose jau buvo nurodyta galiojančią tvarką atitinkanti gyvenamoji vieta. Pasak V.Prižgintienės, taip padaryti yra nesunku – moksleivių tėvai neslepia, jog netoli gimnazijos įsikūrusių miestelių nustatytos kainos už leidimą jų būste deklaruoti mokinio gyvenamąją vietą yra visai priimtinos.

„Tokia tvarka ir galimai fiktyvios gyvenamosios vietos deklaracijos ne tik negarantuoja lygių galimybių, bet ir sudaro sąlygas apgaulėms bei neteis्यbei, kuri daro didesnę žalą nei mokinių atranka pagal konkurso rezultatus, – tikina direktorė. – Tėvų stumiamas tinginys gali užimti gabaus ir rimtai mokytis pasiryžusio vaiko vietą.“

V.Prižgintienė „Dialogą“ tikina, jog net 80 proc. Klaipėdos gimnazistų mokosi ne jų gyvenamajai vietai priskirtoje mokykloje. „Todėl arba visos gimnazijos turi turėti griežtai nustatytas ir kontroliuojamas teritorijas, arba priskirti jų mokykloms iš viso nereikia. Pastaroji tvarka, mano galva, yra geresnė, todėl tikiu, kad po metų kitų Klaipėdoje ji ir bus įvesta“, – teigia direktorė.

V.Prižgintienės nuomone, problema dėl gimnazijų komplektavimo tvarkos uostamiesčio iškilo dėl to, kad tokio tipo mokyklų mieste yra daugiau, nei jų reikia mažėjančiam vaikų skaičiui mokytis. Todėl mažėjančios gimnazijos pasirūpino, kad mokykloms būtų priskirtos teritorijos. „Tačiau panašu, kad už gimnazijas, kuriose mokosi nedaug mokinių, Klaipėda moka ugdymo kokybės sąskaita, – svarsto „Ažuolyno“ direktorė. – Nes mažėjančios gimnazijos turi vis mažiau galimybių tenkinti mokinių ugdymosi poreikius.“

R.Ališauskas: stinga gebėjimų individualizuoti ugdymą

Kas geriau valstybės kultūrai – ar gabiųjų vaikų mokymas atskirai, ar kartu su visais mirtiniais? Nejaugi po 20-ies ieškojimo metų atsakyti į šį klausimą Lietuva vis dar negali?

Švietimo ir mokslo ministe-

rijos Strateginių programų biuro vedėjas Ričardas Ališauskas tvirtina, jog daugelis valstybių vienreikšmiško atsakymo neturi ir po ilgiau trukusių paieškų. Pasak vedėjo, vienoks ar kitoks variantas valstybių švietimo sistemose dominuoja, bet savarankiškumo daugiau turinčiose Vakarų valstybių mokyklose į tokius klausimus atsakoma gana įvairiai: yra ir mokinių grupavimo mokyklų viduje, yra ir specializuotų mokyklų. Tačiau toks ugdymas netraktuojamas kaip selekcija, o laikomas mokinių pasirinkimu. „Bendra ideologinė švietimo tendencija vis dėlto yra inkliuzinis ugdymas. Kitaip tariant, įvairių poreikių vaikų mokymas kartu. Yra įrodymų, kad toks švietimas yra labiau apsimokantis ne tik kultūrine, bet ir finansine prasme“, – tikina R.Ališauskas. Pasak jo, apie tai kalba ir oficialioji Lietuvos švietimo politika, tačiau tokio požiūrio įgyvendinimui neretai pritrūksta ir lėšų, ir dėmesio.

Strateginių programų biuro vedėjas tikina, jog tendencija gabiuosius mokytis atskirai Lietuvoje nedominuoja, nes teisę pasirinkti gabesnius vaikus turi tik kelios gimnazijos. Be to, Europoje Lietuva laikoma daug pasiekusia inkliuzinio ugdymo srityje.

Vis dėlto R.Ališauskas pripažįsta, jog palyginti su tuo,

kaip skatinamas neįgaliųjų ugdymas bendrojo lavinimo, o ne specialiosiose mokyklose, ideologiniams gabiųjų ugdymo reikalams tenka mažiau dėmesio.

„Stebint pedagoginėje bendruomenėje vykstančias diskusijas, kad įprastinėje klasėje neva neįmanoma organizuoti individualizuoto ugdymo, aiškėja, jog dažniausiai kalbama apie totalinę individualizavimą, kuris nėra nei būtinas, nei įmanomas, – teigia R.Ališauskas. – Juk ypatingesnio dėmesio reikia tik keliems klasės mokiniams, ir jiems padėti gali ugdymą individualizuoti gebantys mokytojai.“

Pasak vedėjo, ugdymo kokybės tyrimai rodo, kad mokinių pasiekimai priklauso ne nuo mokytojų talkinančių asistentų skaičiaus ar kitų materialių aplinkybių, o nuo mokytojų gebėjimo individualizuoti ugdymą. „Kritinės masės mokytojų, kurie mokėtų taip dirbti, Lietuvoje dar nėra, – tikina R.Ališauskas. – Todėl dar dažnai linkstama visus mokytis vienodai, komplektuojamos klasės pagal mokinių gabumus, kuriamos specializuotos mokyklos, kuriose galima dirbti senoviškai – ugdymo neindividualizuojant.“

A.Užkalis: tegu būna didesnė nelygybė

Provokatyvusis Andrius Užkalis savo tinklaraštyje teigia, kad visuomenės viršuje esantys ir energingai irkluojantys piliečiai visai nesiruošia dėl kažkokios utopinės lygybės pristabdyti savo tempo, kad nevykliai ir tin-

giniai juos pasivytytų. „Pastarieji gal ir norėtų, kad kiti mažiau stengtųsi (tuomet jų pačių nevėkšliškas elgesys būtų mažiau pastebimas), tačiau greitieji tikrai nesiruošia šių taisyklių taikyti sau“, – tikina A.Užkalis. Pasak jo, pirmavimas, kaip ir laimė, yra normalus ir moralus siekis.

Pritardamas Austėjai Landsbergienei, savo tinklaraštyje neseniai rašiusiai apie „šiltnamio vaikus“, A.Užkalis teigia, jog realybė yra tokia, kad tie tėvai, kurie sugeba vaikams padėti ir duoti daugiau, taip ir padarys.

„Aš visiškai nesigailiu, kad mano vaikai išmoko Dubajaus viešbučio bare užsisakinėti ledus ir pasirašinėti sąskaitą, kai kitų atžalos mokėsi bendrauti nemokamais mobiliojo ryšio „majakais“ arba važinėjosi per purviną sniegą nuo kalniuko ant kartoninės atplaišos dėžės po uodega.“

Mano aplinkos atžalos nepasimeta, kai ant stalo būna trys peiliai ir šakutės, nes savo gyvenime yra valgę restoranuose dažniau, nei kitas jų amžiaus vaikas yra apsilonkęs nedėvėtų drabužių parduotuvėse.

Žinoma, mūsų (kalbu ne apie savo šeimą, o apie savo aplinką ir savo socialinę klasę) uždavinys – mūsų pačių labui – yra išmokyti vaikus, kad visa tai nėra jų nuopelnas, kol jie patys nepradėjo uždirbinėti pinigų.

Tačiau kad ir kaip juos mokyčiau, tai nebus daroma artinantis prie liaudies, nes lygybės su atsilikėliais man nereikia. Mano vaikai turės išmokyti, kad jei matai, jog kitas atsilieka, turi dar labiau stengtis, kad galėtum pirmauti ir rytoj“, – teigia A.Užkalis.

Tiesa, ir A.Landsbergienė, ir A.Užkalis kalba apie savo vaikų ugdymą privačiose, o ne elitinėse valstybinėse mokyklose. O tai, sutikime, yra labai svarbi aplinkybė.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Ministro veiklos šimtadienis: kaip vertinate?

Kovo 22-oji yra šimtoji diena, kai Švietimo ir mokslo ministerijai vadovauja Darbo partijos atstovas Dainius Pavalkis.

„Dialogas“ keletą pozicijų ir opozicijos politikų paklausė:

- Kaip vertinate šį D.Pavalkio vadovavimo Lietuvos švietimui laikotarpį?
- Kokius darbus ministras turėjo padaryti, tačiau nepadarė?
- Ko geriau būtų ir nedaręs?

Išlaikė demokratiškumo egzaminą

Audronė PITRĖNIENĖ,

valdančiosios koalicijos ir Darbo partijos frakcijos narė,
Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkė

100 dienų – gana trumpas laikas, kad galima būtų atlikti daug reikšmingų, ryškių, su įvairiomis interesų grupėmis išdiskutuotų darbų. Šis laikas daugiau skirtas pasirėngti reikalingiems pokyčiams, sudėlioti tikslus planus. Tai ministras ir padarė, teikdamas Vyriausybei konkretų priemonių planą švietimo ir mokslo srityje iki 2016 m.

Pirmas ministrui tekęs darbas – skubiai keisti Geriausiai vidurinio ugdymo programą baigusiųjų eilės sudarymo 2014 m. tvarkos aprašą, teismui paskelbus, kad paskutinę vasaros dieną ministro G.Steponavičiaus pasirašytas įsakymas yra neteisėtas. Ministras čia, sakyčiau, išlaikė demokratiškumo egzaminą: dėl priėmimo tvarkos korekcijų ministras tarėsi su aukštosiomis mokyklomis, pedagogų atstovais, mokinių organizacijomis. Lietuvos švietimas jau buvo pavargęs nuo vienareikšmių, neišdiskutuotų sprendimų, todėl labai vertinu ministro prof. D.Pavalkio pastangas kalbėtis su švietimiečiais ir kartu atrasti priimtinausius problemų sprendimus.

Ministras nuo pat pirmųjų darbo dienų ėmėsi pokyčių studijų, aukštojo mokslo srityje. Valstybė, atsižvelgdama į darbo rinkos, darbdavių poreikius ir išsakytus lūkesčius, daugiau lėšų skirs mažiau populiarioms, bet šaliai reikalingoms specialybėms: policininkams, žemės ūkio specialistams, miškininkams, slaugytojams.

Su ministru esame aptarę daug švietimo sistemai aktualių klausimų: mokyklų išorinio vertinimo, Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros darbo principų, mokinio krepšelio metodikos ir pedagogų darbo apmokėjimo tobulinimo.

Nesistemiška, nepagrįsta ir nereikalinga

Valentinas STUNDYS,

opozicinės Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos seniūno pavaduotojas,
ankstesnės kadencijos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas

Šimtadienis švietimo ir mokslo srityje pasitiktas be jokių įkvepiančių, į ateitį nukreiptų darbų. Veikiau pamatėme visišką sumaištį ieškant bent kiek tinkamesnio ministro kandidatūros, šokiravo viceministrų kvartetas, kai XV Vyriausybei pakako dueto.

Stebino tai, kad šios Vyriausybės programos rengimas, regis, nebuvo kaip nors susijęs su šios srities ministro dalyvavimu. Tad ir turime politinės revizijos dokumentą, kai akcentuojamas ne tęstinumas, naujos idėjos, o ketinama tik peržiūrėti ir kažką kažkur keisti.

Pirmieji plačiai nuskambėję ministro darbai tėra paklusimas interesų grupių ir koalicijos politiniam spaudimui. Keistai paskirstytos finansuojamos vietos studijų sritims, jas labai išplečiant, taip vienus proteguojant, o kitiems dar labiau mažinant valstybės paramos galimybes. Lyg ir buvo kalbama apie darbo rinkos poreikių analizę, apie pagristus pakeitimus – deja, padvelkė ano meto valdymo stiliaus naftalinu: kažkam reikia, kažkas priėjo prie valdžios viršūnių, taip ir bus.

Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino programos koregavimas, pažeidžiant nustatytas procedūras, ignoruojant lituanistų bendruomenės kritiką ir Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto rekomendaciją, yra „iškilusias“ ministro darbas per šį laikotarpį – jis nubraukia visas kelerių metų pastangas stiprinti dėmesį lietuvių kalbai, mokyklinei lituanistikai apskritai, vėl skatina visuomenės dezintegraciją. Ministras, deklaruodamas dėmesį švietimo kokybei, priima visai priešingus sprendimus. Galiausiai nustebino per televiziją ištarti vizito į lietuvių etnines žemes Lenkijoje reportaže ištarti ministro žodžiai apie pagalbą lietuviškoms mokykloms – „negalime ir nenorime“. Gal čia tik žodžiai iš konteksto?

Nepatarinėsiu, ką reikėjo nedelsiant daryti, tačiau tai, kas daroma, yra nesistemiška, nepagrįsta ir nereikalinga. Tikrieji ketinimai turėtų išryškėti Vyriausybės programos priemonių plane – laukiame šio dokumento.

Tik palyginimui priminsiu, kad tokiu pat metu savo kadencijos pradžioje mes Seime jau intensyviai svarstėme Mokslo ir studijų įstatymo projektą, vyko klausymai, diskusijos... Suprantu, kad šį įstatymą vieni peikia, kiti giria, tačiau, kas ką besakytų, jis padėjo pagrindus sisteminei mokslo ir studijų reformai, paskatino pozityvius pokyčius.

O šiandien dėmesio laukia aukštųjų mokyklų tinklo problema, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros bei inovacijų diegimo klausimai, ikimokyklinio ugdymo plėtros, mokyklų tinklo analizės reikalai. Darbų yra per akis, kol kas dirbama ne tai, kas reikalinga.

Vykdo neaiškią koalicijos politiką

Marija Aušrinė PAVILIONIENĖ,

valdančiosios koalicijos, Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos bei Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narė

Nežinau, kaip ministras tvarkosi ministerijoje, nes savo veiklos gairių jis viešai nepristatė. Didžiausias akibrokštas – nuolaidos lenkų mokykloms brandos egzaminams ir pareiškimas, kad lietuvių mokyklų likimas Lenkijoje – Lenkijos vidaus reikalas.

Blogai, kad ministras nesitaria su švietėjų ir akademinė bendruomene, o vykdo neaiškią koalicijos politiką. Blogai, kad Lietuvos švietimo ir valstybinės kalbos problemos paliekamos neprofesionalų interpretacijoms, paverčiamos politinėmis problemomis. Švietimo ir dvišalio su Lenkija bendradarbiavimo klausimus pradėjo kelti politinės frakcijos: opozicija, socialdemokratai taip pat.

D.Pavalkio 100 dienų Švietimo ir mokslo ministerijoje vertinu kaip įtakos sferų dalijimosi tarp naujų skirtingų partijų viceministrų, kaip neaiškumo ir visiškos nežinios, kas laukia Lietuvos švietimo sistemos, periodą.

Matyti nusiteikimas tęsti pradėtus darbus

Gintaras STEPONAVIČIUS,

opozicinės Liberalų sąjūdžio frakcijos seniūno pavaduotojas,
Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narys,
XV Vyriausybės švietimo ir mokslo ministras

Kolegos ministro pirmosios 100 dienų buvo labiau aklimatizacijos ir įėjimo į vėžes laikotarpis, nes ambicingesnių darbų, apie kuriuos kalbėta prieš rinkimus, per šiuos darbo mėnesius nebuvo.

Vertinant bendriau, galima įžvelgti naujos valdžios nusiteikimą tęsti anksčiau pradėtus darbus. Antai Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių plano projekte nebekalbama apie mokinio krepšelio atsisakymą, užsimenama apie ketinimus įvesti neformaliojo ugdymo krepšelį.

Kita vertus, buvo keli ydingi sprendimai, kurių geriau būtų nebuvo. Pirmia, vieningo lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzamino atsisakymas iki egzamino likus 3 mėnesiams. Šiuo sprendimu be jokios analizės ir pagrindimo nubraukiamas ne vienerių metų daugelio pedagogų ir ekspertų bendras darbas, įnešta sumaištis ir tai padaryta iš esmės vadovaujantis tik politiniais motyvais. Tai tikrai žingsnis atgal.

Antra, nors ir nebekalbama apie studentų finansavimo tvarkos esminius pakeitimus atsisakant studijų krepšelio modelio, jau priimti sprendimai grįžti prie kvotų atskiroms mokykloms. Tai apriboja stojančiųjų pasirinkimą bei mažina stipresnių aukštųjų mokyklų motyvaciją savo pastangomis siekti geresnių rezultatų.

Sąmoningai ar ne, bet penktokų aprūpinimas planšetiniais kompiuteriais taip pat padėtas į kažkurį gilesnį ministerijos atsakingų žmonių stalčių.

Vangiai priimami sprendimai dėl Europos Sąjungos (ES) paramos skyrimo. Žinodamas ir taip klampias ES lėšų panaudojimo procedūras, matau kylančią grėsmę, kad dalis švietimui skirtų lėšų gali būti iš viso nepanaudota.

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar privalo darbdavys kompensuoti atlyginimo sumažėjimą?

Po vienerių metų vaiko priežiūros atostogų noriu grįžti į mokytojos darbą, tačiau iki atostogų turėto darbo krūvio man direktorius nežada. Ar privalo direktorius kompensuoti atlyginimo sumažėjimą iš vaiko priežiūros atostogų grįžusiai darbuotojai, jeigu nesuteikia jai turėto darbo krūvio?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 179 str. 4 dalimi, darbdavys privalo užtikrinti darbuotojų teisę po nėštumo ir gimdymo atostogų grįžti į tą pačią ar lygiavertę darbo vietą (pareigas) ne mažiau palankiomis sąlygomis, įskaitant darbo užmokestį, ir naudotis visomis geresnėmis sąlygomis, įskaitant darbo užmokestį, į kurias jis būtų turėjęs teisę, jeigu būtų dirbęs.

Vadovaujantis DK 180 str. 4 dalimi, per atostogų vaikui prižiūrėti laikotarpį darbuotojui paliekama darbo vieta (pareigos), išskyrus atvejus, kai įmonė visiškai likviduojama.

Vadinasi, iki atostogų turėta darbo krūvis ir atlyginimą darbdavys privalo suteikti tik iš nėštumo ir gimdymo, o ne iš vaiko priežiūros atostogų grįžtančioms darbuotojoms. Kolektyvinėje arba individualiojoje darbo sutartyje gali būti sutartos ir darbuotojams palankesnės grįžimo iš vaiko priežiūros atostogų sąlygos.

Ar turi teisę būti mokytojų atstovais?

Mūsų mokykloje įsikūrė profesinė sąjunga, kuriai priklauso 5 iš 35 mokytojų. Visų Profesinių sąjungų įstatymo 6 str. nurodytų sąlygų profesinei sąjungai įsteigti mūsų organizacija neįvykdė – neturi susirinkime patvirtintų įstatų. Profesinės sąjungos pirmininkų išrinktas mokytojas tvirtina, kad mokyklos organizacija priklauso rajoninei profesinei sąjungai ir naudoja jos įstatais. Profesinei sąjungai nepriklausantis mokytojai mano, kad profesinė sąjunga, kuri nėra įsteigta PSĮ 6 str. nustatyta tvarka, neturi ir teisės atstovauti darbuotojams, kai administracija prašo pritarimo dėl atlyginimų koeficientų, papildomų valandų ar priedų. Ar tikrai?

Profesinių sąjungų įstatymo (PSĮ) 6 str. nurodo, jog profesinės sąjungos gali steigti profesiniu, pareiginiu, gamybiniu, teritoriniu ar kitais pačių profesinių sąjungų nustatytais principais. Profesinei sąjungai įsteigti būtina, kad ji turėtų: ne mažiau kaip 20 steigėjų arba įmonėje, įstaigoje, organizacijoje steigėjai sudarytų ne mažiau kaip 1/10 visų darbuotojų (o 1/10 visų darbuotojų būtų ne mažiau kaip trys darbuotojai), ir profesinės sąjungos susirinkime yra patvirtinti jos įstatai bei išrinkti valdymo organai; susirinkime patvirtintus įstatus; išrinktus valdymo organus; priimtą sprendimą dėl buveinės. Profesinė sąjunga laikoma įsteigta nuo tos dienos, kai įvykdytos šio straipsnio antroje dalyje nurodytos sąlygos.

PSĮ taip pat nurodo, kad asmenys turi teisę ne tik steigti profesines sąjungas, bet ir stoti į jas savo interesams ginti.

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 19 str. 1 dalimi, atstovauti darbuotojų teisėms ir interesams bei juos ginti esant darbo santykiams gali profesinės sąjungos.

Kadangi įstatymai nenurodo, kad atstovauti įstaigos darbuotojams gali tik toje įstaigoje profesiniu ar pareiginiu pagrindu įsteigta profesinė sąjunga, manytina, jog tokią funkciją gali atlikti ir teritoriniu principu įsteigta profesinė sąjunga. Ypač, jei įstaigoje yra tokiai profesinei sąjungai priklausančių darbuotojų arba įstaigoje veikia tos profesinės sąjungos skyrius ar filialas.

Ar Jūsų mokykloje tikrai veikia teritoriniu principu įsteigtos rajoninės profesinės sąjungos skyrius ar filialas ir kokios atstovavimo darbuotojams funkcijos tam skyriui yra deleguotos, sužinoti galima tik iš rajoninės sąjungos įstatų ir kitų šios organizacijos dokumentų.

Ar darbdavys privalo išpėti iš naujo?

Negavęs profesinės sąjungos sutikimo atleisti iš darbo vieną jos vadovų, mokyklos direktorius kreipėsi į teismą, kad šis panaikintų profesinės sąjungos atsisakymą duoti sutikimą, ir bylą laimėjo.

Ar privalo jis vėl išpėti darbuotoją apie būsimą atleidimą iš darbo, jei toks išpėjimas darbuotojui jau buvo įteiktas?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 130 str. 7 dalimi, išpėjimas apie darbo sutarties nutraukimą netenka galios, jei nuo jo termino pabaigos praeina daugiau kaip vienas mėnuo, neįskaitant darbuotojo laikinojo nedarbingumo ir atostogų laiko.

Kitaip tariant, jeigu per išpėjimo apie atleidimą iš darbo galiojimo laiką darbdavys nesuspėja gauti darbuotojams atstovaujančio organo sutikimo, darbdavys praranda galimybę atleisti darbuotoją iš darbo DK 129 str. pagrindu. Tačiau ši aplinkybė neužkerta jam kelio pakartotinai išpėti darbuotoją apie būsimą atleidimą iš darbo ir laiku gauti atstovaujamojo organo sutikimą nutraukti su darbuotoju darbo santykius.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senatas yra išaiškinęs, kad darbdavys turi teisę tiesiogiai teisme ginčyti darbuotojų atstovaujamojo organo atsisakymą duoti sutikimą atleisti darbuotojų atstovą. Šiuo atveju darbdavys turi įrodyti, kad atitinkamo organo sprendimas atsisakyti duoti sutikimą atleisti darbuotoją iš esmės pažeidžia darbdavio interesus. Remdamasis įsiteisėjusiu teismo sprendimu (apylinkės teismo sprendimas įsiteisėję tik tuomet, jeigu per 30 dienų nėra apskundžiamas apeliacinei instancijai), kuriuo panaikintas atitinkamo organo atsisakymas duoti sutikimą atleisti darbuotoją, darbdavys turi teisę atleisti šį darbuotoją iš darbo tol, kol galioja darbuotojui įteiktas išpėjimas apie darbo sutarties nutraukimą. Svarbu pabrėžti, kad bylos dėl sutikimo atleisti nagrinėjimas, ypač jei sprendimas skundžiamas apeliacine tvarka, gali užtrukti. Todėl darbdavys, laimėjęs bylą, dažniausiai nebegali pasinaudoti palankiu teismo sprendimu ir nutraukti su darbuotoju sutarties pagal DK 129 str., nes paprastai jau būna pasibaigęs išpėjimo apie atleidimą iš darbo galiojimo laikas. Tuomet išpėti darbuotoją darbdavys turi pakartotinai.

Parengė Vytautas STRAZDAS

„DIALOGAS“ KLAUSIA

► Temos pradžia – 5 p.

Kas geresnio, ministre?

Kovo 22-oji – šimtoji diena, kai vadovaujate Švietimo ir mokslo ministerijai.

Kokius planuotus tikslus Jūs jau pasiekėte, o kokių (ir kodėl) pasiekti nepavyko?

Dainius PAVALKIS,
švietimo ir mokslo ministras

Pradėdamas dirbti ministru užsibrėžiau tris pagrindinius savo veiklos tikslus: siekti aukštesnės ugdymo ir studijų kokybės, sustabdyti švietimo finansavimo mažėjimą ir tinkamai atstovauti Lietuvai pirmininkaujant ES Tarybai.

Trumpai apžvelgsiu trijų mėnesių darbo rezultatus. Žinoma, daugiausia laiko teko skirti planavimui: rengėme Vyriausybės priemonių planą iki 2016 m., ministerijos darbo planą, numatėme artimiausias veiklas. Didieji sprendimai ir darbai dar priešakyje.

Ugdymas, studijos, specialistų rengimas

Vasarį pakoreguota pernelyg liberali studijų krepšelių skyrimo tvarka. Valstybė suformulavo aiškų užsakymą, kokių specialistų jai reikia: inžinierių, technologų, agronomų, policininkų, slaugytojų. Valstybės finansavimas bus skiriamas nebe pagal 13, o 19 studijų krypčių – abiturientai turės daugiau pasirinkimo galimybių, o finansavimas bus užtikrintas tam tikroms sritims, kur mokytis galbūt sudėtingiau ir studijos mažiau populiarios tarp stojančiųjų, bet labai reikalingos šalies ūkiui.

Ateityje ketiname diegti modulinį mokymą aukštesniose mokyklose: pirmakursis įstoja ne į konkrečią studijų programą, bet į studijų kryptį, studijuoja bendresnius dalykus, o vėliau renkasi tam tikrus specializuotus modulius pagal darbo rinkos poreikį.

Svarstome, ar nevertėtų nuo 2015 ar 2016 m. didinti reikalavimų bendrajam išsilavinimui bei priėmimui į aukštąsias mokyklas ir įvesti privalomų anglų kalbos bei matematikos egzaminų. Dabar darbo grupė peržiūri matematikos mokymo turinį ir pateiks siūlymus.

Parengėme bei Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui netrukus pateiksime mokinių bendrojo ir kultūrinio raštingumo aukštesniems pasiekimams užtikrinti priemonių planą.

Žinau, kad įsakymas dėl lietuvių kalbos ir literatūros egzaminų pakeitimo sukėlė labai prieštaringų reakcijų. Nuolaidos yra laikinos, įvestos siekiant pagrindinio tikslo – rengti vieną bendrą lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą visiems šalies abiturientams ir atsižvelgiant į tai, kad tautinių mažumų

mokyklų mokiniai per 12 metų lietuvių kalbos ir literatūros mokėsi mažiau nei jų bendraamžiai lietuviškose mokyklose. Kitąmet tokių palengvinimų kaip šiemet jau nebus.

Švietimo finansavimas

Pradėjome darbus dėl mokinio krepšelio metodikos tobulinimo, kad mažėjant mokinių skaičiui būtų atsižvelgiama į klasių komplektų skaičiaus kitimą ir su tuo susijusį lėšų poreikį. Tai leis pasiekti, kad mažėjant mokinių skaičiui švietimui skiriami pinigai liktų švietimo sistemoje ir būtų panaudoti jos reikmėms.

Kitas aktualus klausimas – kaip traukiantis švietimo sistemai kaimo vietovėse išsaugoti mažas mokyklas, kad pradinį išsilavinimą vaikai galėtų įgyti kuo arčiau namų, o kaimuose nebūtų uždaryti paskutiniai kultūros židinėliai. Tikiuosi kitą mėnesį gauti darbo grupės, rengiančios Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių pakeitimus, pasiūlymus ir tuomet galėsiu daryti sprendimus.

Kalbant apie finansus, norėčiau paminėti ir dar vieną labai svarbų žingsnį – mokslo ir verslo slėnių suaktyvinimą kuo greičiau pabaigti užvilktus infrastruktūros projektus ir pradėti įgyvendinti slėniams keliamus tikslus: kartu su verslu kurti inovacijas, prisidėti prie Lietuvos ūkio konkurencingumo stiprinimo. Kitaip tariant, ateina laikas duoti naudą valstybei.

Pirmininkavimas ES Tarybai

Per Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai pusmetį Lietuvoje vyks daugiau nei dvidešimt švietimo ir mokslo srities tarptautinių konferencijų ir susitikimų. Liepos 23–24 dienomis Vilniuje vyks neformalus Konkurencingumo tarybos mokslinių tyrimų dalies posėdis. Šiam reikšmingam Lietuvai etapui intensyviai rengiamės. O rezultatai bus matomi pradėjus pirmininkavimo renginių maratoną.

Balionėlis

Kadaise buvau išrinktas vicemeru. Pamažėle įtikėjau esąs svarbus ir visam miestui žinomas.

Kartą, sunegalavus, teko kreiptis į medikus. Registratūroje paklausė vardo, pavardės. Nušėbau. „O kur dirbate?“ – pasiteiravo seselė. Pajutau, kad bliūkštu.

Kęstutis MILIAUSKAS

NE SPAUDAI

Egzaminų naujovė – kriterinis vertinimas

Dr. Pranas GUDYNAS

Šiais mokslo metais pradėtas diegti kriterinis valstybinių brandos egzaminų (toliau – VBE) vertinimas, kuris buvo numatytas pagal 2011 m. patvirtintas brandos egzaminų programas. Tai svarbi Lietuvos bendrojo ugdymo naujovė. Planuojama, kad ji teigiamai paveiks visą mokinių pasiekimų vertinimą ir padidins egzaminų rezultatų objektyvumą. Perėjimas prie kriterinio VBE vertinimo vyks laipsniškai ir užtruks kelerius metus. Visi darbai planuojami laikantis nuostatos, kad ir mokiniai, ir mokytojai turi jaustis saugiai. Tačiau kiekviena rimtesnė švietimo pertvarka sukelia tam tikrų nepatogumų visiems švietimo sistemos dalyviams. Šio straipsnio paskirtis – informuoti mokytojus apie numatomus darbus.

Kriterinio vertinimo esmė – tikslios kriterinės ribos

Kriterinis VBE vertinimas suprantamas kaip trijų kriterinių vertinimo ribų išskyrimas mokinių pasiekimų matavimo skalėse. Šių kriterinių ribų paskirtis – kuo tiksliau atskirti trijų kokybiškai skirtingų pasiekimų lygių mokinius. Ateityje, tobulinant VBE kriterinį vertinimą, mokinių skirstymas pagal pasiekimų lygius turėtų mažai priklausyti tiek nuo egzamino vykdymo metų, tiek nuo egzaminuojamo dalyko. Planuojama, kad po kelerių metų kokybinė kriterinio vertinimo informacija bus naudojama švietimo kokybei užtikrinti. Pavyzdžiui, ligi šiol, remiantis VBE norminio vertinimo informacija, buvo labai sunku atsakyti į klausimą, gerėja ar blogėja mūsų abiturientų pasiekimai. Kriterinis VBE vertinimas įgalins į tokius ir panašius klausimus atsakyti gana patikimai. Taip pat numatoma, kad kriterinio vertinimo informacija bus vis plačiau naudojama priėmimui į aukštąsias mokyklas. Aukštosioms mokykloms bus daug lengviau planuoti studijas, tiksliau žinant būsimųjų studentų pasirengimo studijoms kokybę.

Visos trys kriterinio vertinimo ribos yra tampriai su-

sijusios su Lietuvos bendrojo ugdymo realijomis. Pirmoji kriterinė riba išryškina ir tiksliai apibrėžia egzamino išlaikymo ribą. Antroji kriterinė riba išryškina takoskyrą tarp tų mokinių, kurių pasiekimai atitinka išplėstinį dalyko kursą, ir mokinių, kurių pasiekimai yra žemesni ir atitinka tik bendrąjį dalyko kursą. Trečioji kriterinė riba įgalina identifikuoti tuos mokinius, kurių pasiekimai yra labai geri ir atitinka bendrosiose programose aprašytą dalyko išplėstinio kurso aukštesnįjį pasiekimų lygį.

Didesnį kriterinio VBE vertinimo tikslumą lems du svarbiausi veiksniai. Pirmia, VBE užduotys rengiamos pagal tobulesnę metodiką, orientuotą į tiksliau aprašytus, pavyzdžiais iliustruotus vertinimo kriterijus. Antra, kriterinių ribų skaitinės reikšmės, laikantis specialių procedūrų, bus tikslinamos, jei atlikta mokinių VBE rezultatų analizė parodys, kad VBE užduočių sunkumas, nepaisant įdėtų pastangų, pernelyg nukrypo nuo iš anksto apibrėžtų skaitinių reikšmių. Reikia pabrėžti, kad toks tikslinimas negalės paveikti tik kurio nors atskiuro mokinio VBE įvertinimo VBE balais: daugiau egzamino taškų surinkęs mokinytis visada gaus didesnį įvertinimą VBE balais. Tikslinimas paveiks visus tais metais egzaminą laikiusius mokinius, kad jų įvertinimai būtų „teisingi“ lyginant juos su kitų dalykų VBE laikiusiais mokiniais ar to paties dalyko VBE ankstesniais metais laikiusiais mokiniais.

Šiuolaikiniam ugdymui reikia daugiau kriterinio vertinimo

Kaip jau buvo minėta, kriterinio VBE vertinimo įvedimas yra tik viena iš veiklų tobulinant mokinių pasiekimų vertinimą, tačiau labai svarbi. Reikia neužmiršti, kad šiuolaikinio ugdymo sėkmei ypač svarbus formuojamasis mokinių mokymosi vertinimas. Pastarasis būtinai turi remtis aiškiais, patikrinamais vertinimo kriterijais. Geras formuojamasis vertinimas neįmanomas be šalies, mokyklos ir klasės lygmenyse suformuluotų pagrįstų formuojamojo vertinimo kriterijų. Bendrajame ugdyme naudojami formuojamojo ir diagnostinio vertinimo, vertinimo standartizuotais testais ir egzaminų vertinimo kriterijai turi tarpusavyje sudaryti vieningą sistemą. Taigi perėjimas prie VBE kriterinio vertinimo yra svarbi didelės kompleksinės ugdymo pertvarkos dalis. Aukštesniųjų klasių moki-

nių ugdymo kokybė labai priklausys nuo to, kaip mokytojams pavyks teisingai suderinti VBE vertinimo kriterijus su kasdien ugdymo procese taikomais formuojamojo, diagnostinio ir apibendrinamojo vertinimo kriterijais.

Kriterinio vertinimo privalumais jau galima pasinaudoti

Kryptingai siekiantis savo tikslų mokinys kriterinio vertinimo privalumais gali pasinaudoti jau šiais metais. Nagrinėdamasis VBE pasiekimų lygių aprašus ir VBE pavyzdines užduotis, mokinys gali nuspręsti, ar jis pakankamai pasirengęs egzaminui, ar gaus jį tenkinantį įvertimą VBE balais. Apisprendęs jis gali daugiau dėmesio skirti ruoštis tiems egzaminams, kurie jam svarbesni. Konkurencija tarp mokinių dėl aukštų įvertinimų šiais metais bus žymiai mažesnė. Galutinis mokinio VBE įvertinimas balais daug labiau, nei anksčiau, priklausys nuo jo asmeninio pasirengimo egzaminui ir mažiau priklausys nuo kitų mokinių pasirengimo.

Egzaminuojamieji šiais metais didelių skirtumų nepajus

Kadangi pokyčiai vyks palaipsniui, šiais metais egzaminuojamieji didelių skirtumų neturėtų pajusti. Labiau keisis tik lietuvių kalbos ir literatūros egzaminas. Didžiausias bendras visų VBE pokytis – įvestos trys kriterinės ribos ir kitokia, nei ligi šiol, egzamino taškų perskaičiavimo į VBE balus metodika. Tačiau net ir šiuo klausimu bus laikomasi principo, kad tradiciškai susiklostę VBE balų pasiskirstymai nebūtų reikšmingai keičiami, nors analizės ir rodytų dalykų VBE esant nevienodo sunkumo. Šiais metais bus apsiribota tik daline egzaminų sunkumo korekcija. Taip pat numatyta, kad šiais metais dar neturėtų įvykti taip, kad kurio nors dalyko egzamino nebūtų nė vieno įvertinimo „100“. Bet 2015 m. gal jau ir tai bus įmanoma, jei kurio nors dalyko VBE neatsiras mokinių, surinkusių pakankamai daug užduoties taškų. Visgi manome, kad išliks tradicija, kad bendra visų dalykų šimtukų suma sudarytų apie vieną procentą bendro visų tais metais išlaikytų egzaminų skaičiaus. Tačiau atskiuro dalyko VBE šimtukų skaičius nuo tą egzaminą laikusių mokinių pasirengimo lygio tikrai priklausys.

Užs. 422

➤ ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

Algirdas ZABULIONIS,
švietimo konsultantas*

Nors egzaminų centrą dabar galite rasti beveik kiekvienoje šalyje, tai truputį keistos institucijos, sakyčiau – lyg baltos varnos. Viską toks centras turi vykdyti laiku ir be priekaištų – egzaminas negali nei valandą vėluoti, nei jo užduotis gali būti žinoma anksčiau ar kokia „klaidelė“ joje likti... Norime geriau, o dažnai išeina „kaip visada“... Gal todėl tokios institucijos vadovo „gyvenimas“ nėra ilgas: keleri metai – ir ministerija jau ieško kito kandidato (atmeskime šį kartą Azerbaidžaną ar Gruziją: ponias Abazade Maleika Azerbaidžano testavimo centrui vadovauja jau daugiau nei dešimtmetį, bet tas centras

Antroji įžvalga. APIE REPUTACIJĄ

pavaldus šalies prezidentui – ne švietimo ministerijai, o ponias Maja Miminošvili „sugrįžo“ Gruzijos centrui vadovauti jau trečią kartą...).

Tad nieko nuostabaus, kad ir Lietuvoje Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) ieško naujo vadovo savo Nacionaliniam egzaminų centrui (jei teisingai suskaičiuoju – jau šeštojo per nepilną šios institucijos gyvavimo dvidešimtmetį). Vadovas ieškomas, kaip ir priklauso, viešojo konkurso būdu. Perskaičiau tas konkurso sąlygas: nors supratau, kad jau neatitinku dabartinių reikalavimų, bet juk įdomu – šiaip ar taip praeityje teko tai institucijai vadovauti. O kadangi pretenduoti nesirengiau, tai perskaičiau ir informaciją apie dar kelis tuo pat metu vykdomus konkursus į ŠMM pavaldžių įstaigų vadovų postus – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto, Lietuvos kultūros tyrimų instituto, Gamtos tyrimų centro...

Tad kokius gi reikalavimus kelia ministerija būsimiems savo institucijų vadovams? Trijų konkursų sąlygos prasideda „nepriekaištinga reputacija“, o viena-

me šios sąlygos nėra, vietoj jos – „turėti ne mažesnę kaip trejų metų pedagoginę stažą“...

Nagi pamėginkite atspėti, kurios institucijos vadovui reputacija nėra svarbi? Jau supratote – Nacionalinio egzaminų centro (NEC) vadovui.

Noriu manyti, kad tai tikrai turi užgauti ne tik būsimus kandidatus į NEC direktorius, bet ir visus šalies pedagogus. Nejau ŠMM mano, kad iš pretendentų į NEC vadovo postą nepriekaištingos reputacijos reikalauti neverta ir / ar kad tokį reikalavimą įrašius tinkamų kandidatų neatsiras? Tačiau kaip žmogui be tos reputacijos vadovauti Nacionaliniam egzaminų centrui?

Aišku, galima į visa tai žiūrėti „filoso-

fiškai“ – kažkas tokias sąlygas surašė, kažkas nepažiūrėjęs (ir kam tam kažkam visų konkursų informaciją skaityti ir lyginti?) paskelbė, kažkas kažką atrinks... Tačiau kodėl po tokių „smulkmenų“ šalies mokytojai ir abiturientai turėtų tikėti, kad jau šiais metais tai per egzaminus viskas bus tik gerai?

O šios keistos istorijos pabaiga tokia – konkursas neįvyko, nes norinčiųjų vadovauti NEC buvo tik vienas (nežinau, nei kas jis (ar ji), nei kokia to kandidato reputacija). Tad konkursas tikriausiai bus pakartotas.

Įdomu, ar įrašius nepriekaištingos reputacijos reikalavimą kandidatų būtų daugiau ar mažiau? Ar išdrįs ŠMM taip „paleksperimentuoti“?

**Jau dešimtmetis, kaip galiu sakyti – esu nepriklausomas švietimo konsultantas. Per tą laiką dirbau daugiau nei dvidešimtyje įvairių pasaulio šalių, tačiau tikrai daug švietimo reformų. Gal todėl ir į Lietuvos švietimo sistemos kaitos virą žiūriu truputį iš šono. Pirmiausia stengiuosi aiškintis ne kaip jie vyksta, bet suprasti, kur jie mus nuves, kokios buvo jų priežastys ir tikslai. Juk daugeliu atvejų kaitos žingsniai užgožia, pasidaro daug svarbesni už patį kelionės tikslą.*

Tad noriu su „Dialogo“ skaitytojais pasidalyti savo įžvalgomis apie įvairius Lietuvos švietimo sistemos aspektus, kartais – netikėtus, kartais – kasdieninius, ne tikėdamasis skaitytojų nusteibinti, bet kviesdamas susimąstyti.

2012-ųjų Metų mokytojai

▷ Atkelta iš 1 p.

Bendrai sutarus taisykles – jų paprasta laikytis

Andrius PORUTIS,

Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinės mokyklos istorijos mokytojas ekspertas

1. Mokytojo profesiją pasirinkau sąmoningai. Mokykloje mokiausi labai gerai ir net nesvarsčiau galimybės stoti kitur, nei į tuometinį Pedagoginį institutą. Labiausiai mane įkvėpė mokykloje dirbusių mokytojų pavyzdys. Nors Vilniaus Naujininkų (anuo- met 39-ąją) mokyklą baigiau prieš ketvirtį amžiaus, tačiau iki šiol šiltai prisimenu tiek savo klasės vadovę, tiek ir visus kitus mane mokiusius mokytojus. Mūsų karta nuoširdžiai juos gerbė ir mylėjo. Dabar susitikę su buvusiais bendraklasiais juos taip pat dažnai paminime geru žodžiu. Mūsų mokytojai buvo ne tik savo srities profesionalai, bet ir puikūs žmonės. Jie kartu su mumis vasarodavo įvairiose stovyklose, vykdavo į ekskursijas, dalyvaudavo sporto varžybose, įvairiuose mokyklos renginiuose, patardavo ne tik dalykiniais, bet ir įvairiais gyvenimiškais klausimais. Todėl aš, pradėjęs dirbti mokytoju ir dar neatradęs savų bendravimo su mokiniais būdų, tiesiog stengiausi būti panašus į juos.

Dirbant didžiausią malonumą teikia tai, kad su mokiniais bendrauju ne tik pamokų metu, bet kartu dalyvaujame ir įvairiuose renginiuose, vykstame į keliones, spektaklius ir pan. Man patinka stebėti, kaip vaikai bręsta ne tik išmokdami istorijos, bet ir tapdami įdomiais, supratingais, kūrybingais žmonėmis. Visada pradžiugina mokykloje apsilankantys buvę mokiniai.

2. Mano darbe man mažiausiai patinka pildyti įvairius dokumentus – žiniaraščius, išvykos lapus, elgesio instruktažo lapus ir kitokius panašius popierius, nors suprantu, kad tai yra būtina.

3. Pagrindinis bendravimo su mokiniais principas yra atvirumas ir dialogo bei susitarimo siekimas. Kai bendrai nustatomos tarpusavio bendravimo taisyklės, tada jų paprasta ir lengva laikytis. Pamokų metu stengiuosi taikyti įvairius mokymo(si) metodus. Tačiau mėgstamiausių negalėčiau išskirti – juos pasirenku atsižvelgdamas į konkrečią pedagoginę situaciją.

4. Laisvalaikiu labiausiai mėgstu aktyvų poilsį (turizmą, keliones plaustais, dviračiais, pėsčiųjų žygius ir pan.). Domiuosi sportu, ypač futbolu. Stengiuosi visuomet apsilankyti savo mėgstamos komandos varžybose. Mėgstu teatrą ir grožinę literatūrą. Patinka su mokyklos mokytojų komanda kiekvieną savaitę išbandyti jėgas protų kovose.

5. Kaip ir kiekvienas žmogus turiu daug svajonių. Pavyzdžiui, profesinėje srityje norėčiau pamatyti, kaip vis daugiau mano mokinių mokys istorijos savo mokinius. Džiaugiuosi, kad tokių jau yra.

6. Mano svajonių mokykla gana reali. Ją suvokių kaip bendruomenę, kurioje mokiniai, jų tėveliai ir mokytojai būtų ne konkuruojančios ar juo labiau konfliktuojančios grupės, o darni visuma, užtikrinanti geras savirealizacijos galimybes tiek mokiniais, tiek ir mokytojams. Manau, mes ją sėkmingai kuriame.

Prie siauro tiltelio per bedugnę...

Roma RUOČKIENĖ, Prienų „Žiburio“ gimnazijos muzikos mokytoja ekspertė

1. Tikiu, jog kažkas iš aukščiau šiek tiek pakoreguoja mūsų likimus, darbą, veiklą. Nei vaikystėje, nei ankstyvoje jaunystėje nesvajojau apie mokytojos darbą, kol... pradėjau dirbti mokykloje.

Mokytojo darbas, kaip ir liaudies dainos, pilnas įvairiausių emocijų: džiugu, kai matai dainuojančius, muzikuojančius, konkursuose dalyvaujančius mokinius, bet graudu, kad po keleto metų jie iškeliaus, šiek tiek neramu, kokia nauja karta ateis, bet smalsu, kokias veiklos staigmenas, charakterio savybes jie atsineš.

Aš savo darbą įsivaizduoju taip: stoviu prie siauro tiltelio per bedugnę. Prieina mokiniams, padodu jam ranką, pasakau instrukciją, kaip saugiai pereiti, šiek tiek palydžiu ir jau laikiu kito mokinio, kuriam galbūt vėl reikės pagalbos.

Darbe didžiausią malonumą teikia bendra veikla su mokiniais, bendri projektai, kūrybiniai darbai, repetacijos, ruošimasis konkursams, įdomios, pavykusios pamokos, dainuojančios klasės, kūrybinis ir nuoširdus bendravimas su kolegomis.

2. Labiausiai nemėgstu popierizmo, daugžodžiavimo ir tokių akimirų, kai niekaip negaliu įžiebt kibirkštelių mokinių akyse.

3. Kadangi dėstau muziką, mano pagrindinis principas – „jei mane girdi – turi klausą, jei kalbi – turi balsą, jei vaikščioji – gali šokti“. Nėra bebalsių ir beklau-

1. Kodėl dirbate mokytoja/u? Kas Jūs didžiausią malonumą?
2. Ko savo darbe labiausiai nemėgstate?
3. Kokiais pagrindiniais principais veinate su mokiniais? Kokie pedagoginio darbo metu mėgstamiausi, geriausiai veikia?
4. Ką mėgstate veikti laisvalaikio metu?
5. Trys dalykai, kuriuos būtinai norėtumėte atlikti (patirti, pamatyti, išsiaiškinti)?
6. Jūsų svajonių mokykla, – kokia ji būtų?

Visas mano laikas – mokiniams

Aldona VIELIŪTĖ, Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centro pradinė klasių mokytoja

1. Esu dėkinga Dievui, kad skyrė man misiją būti mokytoja. Esu laiminga, kad galėjau dirbti su vaikais su klausos negalia. Gyvenu mokinių džiaugsmais ir rūpesčiais ir visą laiką dedausi į neprigirdinčiųjų ugdymui.

Didžiausią džiaugsmą man teikia patys mokiniai. Nepaprastai džiaugiuosi net mažais malonumą teikia tai, kad tenka mokyti savo buvusių mokinių vaikus.

Kad nepamiršta, kad baigę mokyklą vis užsuka aplankyti, pasikalbėti. Glosto širdį jų sėkmės.

2. Nemėgstu monotonijos, tradicinių pamokų formalioje aplinkoje.

3. Dirbdama su mokiniais stengiuosi suprasti, įsiklausyti į kiekvieno mokinuko gebėjimus. Mokiniai visą informaciją gauna rega, todėl reikia labai daug vaizdumo, inscenizavimo. Mėgstu išnaudoti visas, net netikėčiausias situacijas ugdymo tikslams pasiekti ir specialiesiems vaikams. Klasėje per langą pastebėjusi krentant pirmąjį sniegą – kitą pamoką su vaikais jau vesiu lauke, gamtos pokyčius, kartu nepamirštant pasidžiaugti ir snaigų šokiu.

Skatinu aktyvų mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą, panaudoju verbalinius ir ne-verbalinius komunikavimo būdus, stengiuosi ugdyti stipresniųjų pagalbą silpniesiems, dalyvavimą įpareigojimais, ugdyti asmeninę atsakomybę, gebėjimą matyti kitus – ne vien save.

4. Laisvalaikio neturiu daug, – visas mano laikas priklauso mokiniams: kartu einame į ekskursijas, važiuoju su jais stovyklauti. Dar labai mėgstu skaityti, daug būnu gamtoje, ypač mėgstu pūgą, o šiltuoju metų laiku dirbu sode, nes labai myliu žemę – tai mane atpalaiduoja, suteikia energijos.

5. Viskas, apie ką galėjau svajoti gyvenime, – įvyko. Man labai malonu matyti suaugusius savo mokinius, stebėti, kaip jiems sekasi gyvenime, bendrauti su jais, matyti laimingas buvusių mokinių šeimas.

6. Tokia, į kurią mokiniai visada eitų su šypsena.

sių mokinių, yra tik neturintys patirties, įgūdžių ir tiesiog nepasitikintys savimi.

Manau, kad dirbant su mokiniais labai svarbu bendravimas, bendradarbiavimas, abipusė pagarba, pavyzdys, tolerancija, argumentuotas reiklumas, pasitikėjimas, pasakymas ir daugelis kitų bendražmogiškųjų veiksnių.

4. Kalbėdama apie savo laisvalaikį norėčiau perfrazuoti žinomą posakį: jei tau gyvenime pasisekė dirbti mėgstamą darbą, tai nereikės ir laisvalaikio ☺.

5. Mano norai gana žemiški ir praktiški:

- a) suburti mūsų gimnazijos senbuvų chorą;
- b) užrašyti ir išleisti savo aranžuotus kūrinius ansambliams;
- c) neprarasti smalsumo, noro dar daugiau sužinoti, išmokyti, o svarbiausia – neprarasti gebėjimo suprasti jaunąją kartą.

6. Būna akimirų, kai manau, kad mano dabartinė mokykla ir yra svajonių mokykla. Būna akimirų, kai pasvajoju: didesnis pasitikėjimas mokytoju ir jo kompetencija, pagarbūs santykiai, iniciatyvūs mokiniai, visapusiškai aprūpinti kabinetai, galimybė vesti netradicines pamokas įvairiose Lietuvos vietose, dvasingumas – svarbiausias prioritetas ugdant jaunąją žmogų.

– apie save ir mokyklą

u darbe Jums teikia

te?

adovaujatės dirbdama(s)
darbo metodai Jūsų šiuo
kia ar pan.?

tumėte gyvenime
ti, realizuoti...)?

būtų?

mokytoja

u gyvenimą paskirti likimo nuskriaustie-
sis savo gyvenimą paskyriau kurčiųjų ir

iausiu kiekvieno pasiekimu. Didžiausią

kmingi žingsniai gyvenime.

s, teikti individualią pagalbą. Mano moki-
gstu taikyti vadinamąjį spontanišką ugd-
ikų ugdymosi poreikiams patenkinti. Pvz.,
betarpiškai stebint, aptariant ir įvardijant

Norėčiau, kad nereikėtų taip skubėti

Aldona ŠVENTICKIENĖ,
Vilniaus Žemynos gimnazijos
lietuvių kalbos mokytoja ekspertė

1. Lietuvių kalbos ir literatūros stu-
dijas rinkausi paskatinta savo lite-
ratūros mokytojos šviesios atminties Kuz-
mienės. Jos vadovaujami organizuodavo-
me mokykloje įdomias šventes, diskusijų popietes apie litera-
tūrą, išvykas į Kauno ir Vilniaus teatrus. Matyt, tai ir turėjo įta-
kos. Baigusi universitetą mokyklos slenkstį peržengiau paska-
tinta vyro Algimanto, kuris tuo metu dirbo fizikos mokytoju
vienoje Vilniaus mokykloje. Nesigailiu tai padariusi. Mokyklo-
je nenuobodu dirbti: kiekviena diena vis iššūkis. Įdomu ben-
drauti su jaunais žmonėmis, man patinka dėstyti literatūrą, ja
sudominti mokinius. Mėgstu organizuoti šventes, vykdyti įvai-
rius projektus su kolegomis, mokiniais. Didžiausią malonumą
teikia mokinių kūrybiškumas, iniciatyvumas, jų organizuoja-
mos šventės, įvairūs plenerai, kūrybinės laboratorijos. Suvirpa
širdis skaitant gražius rašinius, kūrybinius darbus.

2. Labiausiai nemėgstu, kai susikrauna daugybė nebaigtų
darbų. Jie tiesiog slegia pečius, neleidžia ramiai gyven-
ti. Ir dar nemėgstu savęs, kai per mano neatidumą šalia esantys
žmonės susiduria su problemomis. Dėl to labiausiai išgyvenu.
O kartais taip pasitaiko, nes darbų vis daugėja.

3. Dirbdama su mokiniais stengiuosi juos gerbti, iš-
klausti, suprasti. Mūsų dukros gerai mokėsi, bet aš
suprantu ir tuos, kuriems nesiseka. Apie tai kalbu ir kole-
goms. Turime priimti mokinį tokį, koks jis yra. Dirbdama
mokykloje supratau, kad mokinyš niekada grubiai nesielgs
pirmas. Skatinu mokinius su manimi diskutuoti, ginčytis –
jie neturi manęs bijoti. Nemėgstu pasyvumo. Jei pamokoje
per daug tylu, pati išprovokuoju darbinį šurmulį.

Nemėgstu monotonijos

Rasa RUGELIENĖ, Kėdainių „Ryto“ pagrindinės mokyklos
pradinių klasių mokytoja ekspertė

1. Viena patarlė sako: „Mokytojas atveria duris, bet mokiniai įei-
na patys.“ Koks gi turi būti mokytojas, kad mokiniai noriai eitų
į mokyklą? Mokiniai skubės pas mokytoją, kuris dirba pagal pašaukimą,
nuoširdžiai myli vaikus, savo darbą. Skubės pas kūrybišką mokytoją, ku-
ris jiems suteiks ne tik žinių, bet ugdys jų kritinį mąstymą, mokys spęs-
ti problemas. Skubės pas mokytoją, nebijantį improvizuoti, lankstų, atsi-
žvelgiantį į mokinių norus, polinkius ir poreikius. Skubės pas nuolat besi-
šypsantį, mokantį pajuokauti mokytoją. Mokiniai ir mokytojas turi ben-
dradarbiauti, vieni kitus suprasti ir gerbti.

Todėl ir dirbu mokytoja, kad smagu matyti, kaip tave myli tavo mo-
kiniai, koks tu jiems esi brangus ir reikalingas. Tai ir teikia didžiausią
malonumą darbe.

2. Savo darbe labiausiai nemėgstu monotonijos. Gyvename XXI am-
žiuje, kai viskas labai greitai keičiasi. Mokytojas taip pat negali likti
vietoje, turi nuolat mokytis, atsinaujinti. Niekada nekartoju tų pačių dalykų,
viską stengiuosi atnaujinti, pakeisti, kūrybiškai ir į viską – ar tai būtų klasės
renginys, ar metodinės medžiagos rengimas, ar pamoka – pažvelgti naujai.

3. Šiandieniniam mokytojui reikia kantrybės, lankstumo ir opti-
mizmo. Labai svarbu jau nuo pirmųjų dienų mokykloje paste-
bėti vaiko daromą pažangą. Todėl labai svarbus formuojamasis verti-
nimas, jam skiriu didžiulį dėmesį. Į mokyklą susirenka skirtingi vaikai,
todėl būtina diferencijuoti ir individualizuoti darbą pamokoje.

Poreikis mokymą(si) padaryti patrauklų visiems mokiniams ska-
tina mokytojus ieškoti naujų mokymo būdų, atsižvelgiant į kiekvieno
ugdymosi poreikius ir galimybes. Mokytojas, norėdamas sėkmingai
mokyti, turi atsižvelgti į visus šiuos skirtumus ir pagal tai parinkti už-
duotis, ugdymo turinį, metodus, mokymo(si) priemones, tempą, ver-
tinimo būdus, skiriamą laiką. Amerikiečių edukologas J.H.Borlandas
teigia, kad bandymas mokinius ugdyti pagal tą pačią ugdymo progra-
mą atsižvelgiant į tai, kad jie yra gimę tais pačiais metais, yra tas pats,
kas apauti juos visus vienodo dydžio batais.

Dabartinėje informacijos visuomenėje kompiuteris ir internetas
tampa kasdieniu darbo ir laisvalaikio praleidimo įrankiu. Todėl savo
pamokose aktyviai taikau IKT. Interaktyvi lenta padeda integruoti in-
formacines technologijas ir išplečia kompiuterinio demonstravimo bei
modeliavimo galimybes, gerina mokytojo ir klasės bendravimą per pa-
moką, didina mokymosi tempą, gylį ir kt. Lentoje galima rodyti vaiz-
do medžiagą, žemėlapius, pateiktis, internetinius tinklalapius ir čia pat
ekrane rašyti pastabas, žymėti ar pabraukti svarbias vietas. Džiugu, kad
jau kuriamas ir skaitmeninis mokymo(si) turinys pradinėms klasėms.
Informacijos vizualumas – svarbus veiksnys perteikiant pradinukams
mokomąją medžiagą. Tinkamai paruošta pamoka su interaktyvia lenta
skatina moksleivius aktyviai dalyvauti pamokoje, motyvuoja mokinius.

Neturiu vieno ar dviejų mėgstamiausių metodų, sten-
giuosi kiekvieną kartą dirbti vis kitaip. Labiausiai patin-
ka, kai mokiniai patys ieško atsakymų, aš tik jiems padedu,
parodau, kaip tai reikia daryti.

4. Laisvalaikio nedaug ir teturiu. Vadybinis darbas, pa-
mokos daug atima laiko. Mėgstu savo kieme auginti
gėles. Šį pomėgį paveldėjau iš mamos. Abu su vyru daug
keliaujame. Keliones susiplanuoju iš anksto ir visada va-
žiuoju vieni arba su labai gerais draugais. Dar labai daug
esame numatę šalių, kurias turime aplankyti. Daug ben-
draujame su dukrų šeimomis. Mes juk turime penkis anū-
kus – berniukus, jiems irgi esame reikalingi. Kartu švenčia-
me, savaitgaliais pietaujame, daug kalbamės.

Labai laikiu vasaros atostogų, kad daugiau galėčiau pa-
skaityti sau, ne tik programinius kūrinius. Jeigu taisydamą
egzamino kandidatų darbus surandu įdomiai argumentuo-
ta grožiniu kūriniu, visada pasižymiu autorių ir pavadinim-
ą, kad galėčiau nusipirkti ir perskaityti.

5. Kiekvieną kartą sau susiplanuoju, ką turiu padaryti.
Pavyzdžiui, išmokyti plaukti, vairuoti mašiną. Daug
ką jau padariau. Liko dar vienas didelis noras – noriu ge-
rai kalbėti prancūziškai. Kito noro neatskleisiu, telieka pa-
slaptis. Trečiam dalykui galbūt priskirčiau dar neaplan-
kytas šalis. Bet šitas noras labai didelis, daug kur dar nepasi-
svečiuota...

4. Nors didžioji dalis mano laisvalaikio skirta darbui (mokytojų
knygų rašymui, skaitmeninio turinio kūrimui, pasiruošimui pa-
mokoms, gerosios patirties sklaidai), mėgstu keliauti. Tiesa, kelionėms
lieka tik vasara. Lankydamosi su šeima kitose šalyse stengiuosi pasyvų
poilsį suderinti su aktyviu (aplankyti tos šalies žymias vietas, muziejus).
Išpuodžius iš kelionių papasakojau ir savo mokiniams. Kartais laisvalaikio
prisėdu prie pianino pagroti savo malonumui arba paimu į rankas teptu-
ką ir tapau. Daug laisvo laiko atima ir „klajonės“ po interneto platybės.

5. Pirmiausia, kaip mokytoja, norėčiau, kad mano mokiniams
būtų gera mano pamokose, kad jie prisimintų visada savo pir-
mąją mokytoją; norėčiau, kad niekada nepritrūktų mokinių mūsų
mokyklai.

Antra, kaip mama, norėčiau, kad sėkmingai susiklostytų mano sū-
naus gyvenimas ir karjera, kad taptų gydytoju iš pašaukimo, sukurtų
gražią šeimą ir kad aš kada nors tapčiau laiminga močiute.

Trečia, labai norėčiau, kad visi artimi man žmonės būtų sveiki, kad
niekada nenutrūktų bendravimas, kad dažniau aplankytume vieni ki-
tus ir pasidžiaugtume, kad esame.

6. Svajonių mokykla – mokykla, kurioje gera visiems mokiniams. Tai
mokykla, aprūpinta moderniausiomis technologijomis. Klasėse –
iki 10-ies mokinių, kad mokytojas galėtų teikti individualias konsultacijas.
Mokiniai mokytųsi suskirstyti į klases ne pagal amžių, o pagal gebėjimų
lygį. Svajonių mokykloje būtų gausu modernių laboratorijų, sporto kom-
pleksas. Nebūtų skambučių į pamokas, veiklos laikas nebūtų apribotas.
Mokiniai galėtų gilintis į dalyką tiek, kiek jie manytų, kad jiems reikia.

Mokytojams svarbu nebijoti naujovių, būti drąsiems prieš kiekvie-
ną naują pradžią, juk gyvenime, kaip rašo R.M.Rilke, „nėra kursų pra-
dedantiems: kiekvienas iš karto gauna sunkiausius uždavinius“.

6. Mano svajonių mokykla nėra labai ypatinga. Norėčiau,
kad mokytojui būtų lengviau: geros, tinkamos metodi-
nės priemonės. Ypač svajoju apie mokytojo knygas, kad nereik-
kėtų daug laiko sugaišti besirušiant pamokoms. Tik kažin ar
iš jų dirbčiau... Norėčiau, kad dirbant svajonių mokykloje ne-
reikėtų taip skubėti: turėtume su mokiniais laiko ramiai išsi-
analizuoti kūrinius, mokytis rašyti rašinius, liktų daugiau pa-
mokų ir kūrybiniais darbais, projektams.

Standartizuoti testai – įdomus iššūkis

Jurga GINEVIČIENĖ,

Vilniaus Baltupių progimnazijos mokytoja metodininkė

Baltupių progimnazija turėjo galimybę jau 2012 mokslo metais patikimai įsivertinti mokyklos darbo efektyvumą, mokinių pasiekimus, daromą pažangą, atlikti savo darbo stebėseną. Džiugu, kad mus pasiekė toks patikimas įsivertinimo įrankis, kaip standartizuoti testai*, nes tik iš šių testų galime suprasti, ar vienoje mokykloje gautas įvertinimas yra ekvivalentus pasiekimų įvertinimui kitoje mokykloje. Testuojami buvo ketvirtų ir aštuntų klasių mokiniai.

Manau, kad standartizuoti testai mūsų mokykloje pasiekė pagrindinį uždavinį – užtikrino geresnį ugdymo proceso grįžtamąjį ryšį. Juk testų rezultatus tiek mokytojas, tiek mokiniai, tiek tėvai panaudojo bendram tikslui – ugdymo procesui gerinti ir padėti mokiniams įveikti mokymosi sunkumus. Mokytojai, jau rengdamiesi testams, buvo priversti ne tik galvoti apie žinių perteikimą, bet ir orientuotis į aukštesnio lygio gebėjimų ir kompetencijų ugdymą. Kiekvienas mokytojas ieškojo būdų, kaip pagerinti savo darbo kokybę.

Mokytojams tai yra fantastinė galimybė pasimokyti ir savotiškas įdomus iššūkis. Juk geriausiai pasimokome iš savo klaidų...

Be abejo, buvo sunkumų, nes apie testus sužinojome tik likus pusmečiui iki jų vykdymo. Reikėjo pagalvoti, labiau pasistengti, skirti kažkam daugiau laiko, pakeisti mokymo strategijas, daugiau orientotis į mokymosi mokyti kompetencijos ugdymą. Ruošiantis šioms testams labai svarbios giliojo mokymosi strategijos, o ne trumpalaikis išmokimas.

Asmeniškai aš atsakiau sau į daugybę klausimų. Įvertinau, kiek pasiekė mano ketvirtokai (visi drauge ir kiekvienas atskirai), ar jie darė pažangą, koks mano indėlis, kaip turėčiau įvertinti savo darbą, kokias strategijas turėčiau keisti ir į ką kreipti daugiau dėmesio.

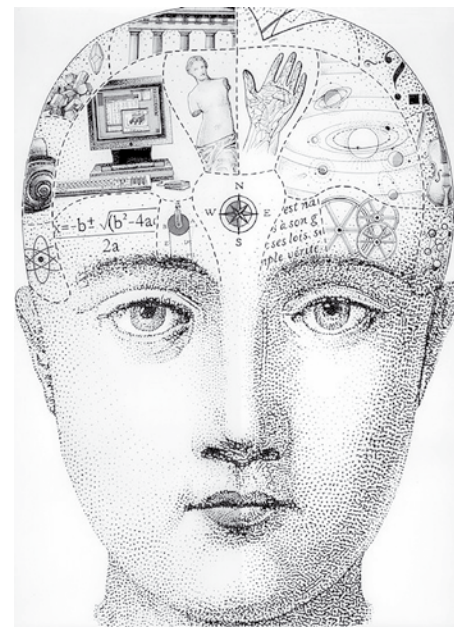
Buvo patenkinti ir dauguma tėvų, nes testai pateikė objektyvios informacijos apie testuojamo dalyko pasiekimų lygį. Gimdytojai galėjo sužinoti, kurioje vietoje yra jų vaikas, lyginant su kitais klaseje besimokančiais mokiniais, palyginti savo atžalos klasės mokinių pasiekimus su kitomis Lietuvos mokyklomis. Kadangi mūsų mokyklos testų rezultatai buvo geri, tėvai pradėjo labiau pasitikėti mokykla, mokytojais. Be to, suprato, kokios konkrečios pagalbos reikia jų vaikui.

Mokiniams testai pateikė objektyvius įvertinimus. Vaikai sužinojo, kiek jie yra pasiekę, kaip jiems sekasi lyginant su kitais, kokios jų mokymosi spragos ir kaip jas įveik-

ti. Visa tai suteikė mokiniams pasitikėjimo savo jėgomis, noro siekti daugiau. Stengiausi ugdytiniais perteikti savo gyvenimo filosofiją – kad sunkumai veda į priekį, kad juos privalome nugalėti, – tad mokiniai nepatyrė jokio streso ar baimės. Svarbiausia testų rašymo dieną – deramai susikaupti.

Manau, kad standartizuotų testų rezultatai sinergiškai įsiliesia į nuolatinį objektyvų informacijos apie mokinio pasiekimus bei padarytą pažangą kaupimą. Todėl pritariu, kad jie būtų vykdomi kas dvejus metus. Be abejo, testų sudarytojai turėtų šį įrankį tobulinti, galvoti apie švietimo programų tobulinimą, kai kurioms temoms gal skirti daugiau dėmesio, o kai kurių gal visai atsisakyti.

Tobulėti reikia visiems: ir mokiniams, ir mokytojams, ir testų sudarytojams. Juk tobulėjimui ribų nėra.

***Standartizuoti testai** yra skirti sudaryti sąlygas mokykloms ir mokytojams savarankiškai ir objektyviai įsivertinti savo mokinių mokymosi pasiekimus, rinkti grįžtamąjo ryšio informaciją, reikalingą ugdymo kokybei ir vadybai gerinti.

Šie testai – Nacionalinio egzaminų centro vykdomo projekto „Standartizuotų mokinių pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo įrankių bendrojo lavinimo mokykloms kūrimas“ pasiūlyti įrankiai. Jie yra parengti NEC ir nėra privalomi.

Laisvai pasirenkami standartizuoti testai: 4 klasei – lietuvių gimtosios kalbos (rašymas ir skaitymas) ir matematikos, 8 klasei – lietuvių gimtosios kalbos (rašymas ir skaitymas), matematikos, istorijos.

Kursai Portsmouthe

Molėtų gimnazijos mokytoja **Rita Kavaliauskaitė** pranešė „Dialogui“ dalyvavusi dviejų savaitių mokymuose „Integruoto dalyko ir kalbos mokymo (IDKM/CLIL) praktinė metodika mokytojams, dėstantiems gamtos mokslus, matematiką ar techninius dalykus angliškai „dviem kalbomis“ viduriniame lygmenyje“ Jungtinėje Karalystėje (JK), Portsmouthe.

R.Kavaliauskaitė pasakoja: „Kursuose dalyvavo 35-i skirtingų mokymų dalykų mokytojai iš įvairių šalių. Pirmąją savaitę mokymuose susipažinome su integruoto dalyko ir kalbos mokymo (IDKM/CLIL) metodikos principais, nagrinėjome bei diskutavome apie mokymo programų turinio ir kalbos vaidmenį, vertinimo klausimus IDKM/CLIL metodologijoje. Dirbdami grupėse išbandėme įvairių mokymų dalykų „dvikalbes“ užduotis.

Antrąją savaitę susiskirstę pagal mokomuosius dalykus dirbdami porose mokėmės strategijų, kaip pateikti ir panaudoti specifinį žodyną mokant matematikos, išbandėme rašymo, skaitymo veiklas naudojant IDKM/CLIL metodiką. Bendraudami ir bendradarbiaudami giliname ir tobuliname anglų kalbos žinias, praplėtėme žodyną angliškais matematinėmis sąvokomis, frazėmis. Susipažinome su JK švietimo sistema, nacionaline mokymo programa, standartais, vertinimo sistema. Teko du kartus lankytis ir mokymosi įsitaigose.“

INDIJA: juodas skurdas, milijonai dievų ir kvapų

Netradicinė pamoka

Labai daug apie įvairias šalis, gyvenimą jose, jų papročius, tradicijas, tikėjimus galima sužinoti internete, iš įvairių televizijos programų, literatūros. Tačiau geriausiai išpūdzius perteikia žmonės, tolimas šalis aplankę, vaikščioję jų žeme, bendravę su vietos gyventojais.

Tytuvėniškė Nijolė Petrošiūtė garsėja tuo, kad labai mėgsta keliauti ne tik po Europą, bet ir po tolimąją Aziją. Nepasinaudoti galimybe susitikti su keliautoja ir žurnaliste tikriausiai būtų buvę mažų mažiausiai neprotinga.

Taigi, vieną penktadienį į Tytuvėnų miesto biblioteką rinkosi įvairaus amžiaus miestėlainai bei pirmaklasiai gimnazistai su savo mokytojais. Pagrindinė renginio tema buvo „Indijos žmonės, tradicijos, papročiai ir tikėjimai“, tačiau ji smarkiai išsiplėtė ir gausiai iliustruotas pasakojimas tęsėsi apie dvi valandas. Nedideliame bibliotekos kambaryje, kaip sakoma, nebuvo vie-

tos ir kur obuoliui nukristi. Tačiau, netgi ant grindų prieš ekraną sėdėdami, gimnazistai labai susidomėję klausėsi pasakojimo, stebėjo besikeičiančius vaizdus, uždavė daug klausimų, išgirdo išsamius atsakymus.

Nuotraukose susirinkusieji matė išpūdingus pastatus, augalus, neįprastą kraštovaizdį, tvarkingus vidinius viešbučių kiemečius, vargingus, purvinus bei luošus lūšnynų gyventojus, betvarę ir purvą, kiaules ir karves greta prabangių namų ir viešbučių. Kaip sakė lektorė, visa tai yra tik vaizdas, bet fotokamera negali užfiksuoti garsų, perteikti kvapų bei dulkių debesų. Pirmas pojūtis Indijos žemėje – aitrus dusinantis mėšlo ir dulkių kvapas. Kas valandą, kas dieną tų europietį persekiojančių, kvapų ir vaizdų vis gausėjo: gatvėse klaidžiojančios šventos karvės ir jų „tortukai“, padvėsę gyvūnai, kurių niekas nesurenka, gamtinius reikalus tiesiog gatvėje atliekantys gyventojai... Reikia laiko, kad šiek tiek priprastum.

Džiaugdamiesi, kad gyvena kitokios kultūros šalyje, mokiniai klausėsi pasakojimo ir apie tradicijas bei papročius. Tarkime, gausioje neturtingoje šeimoje yra išrenkami keli vaikai, kurie turi uždirbti šeimai duoną. Tokiems, mūsų supratimu, pasmerktiesiems, gali būti sulaužomi kaulai, išduriamos akys, kad luošiams geriau duotų išmaldos. Apie tai, jog kartais nuo kūdikystės vaikai augina mi dėžėse ar statinėse, kad išsiklaipytų kaulai, dalis klausytojų jau buvo girdėję.

Dar vienas įdomus faktas apie gyvenimo Indijoje ypatumus – milijonai dievų. Yra pasakiauota, jog per milijardą gyventojų turinčioje šalyje trims žmonėms tenka vienas dievas. Šventyklų irgi daug: vienos jų turtingos ir gražios, kitos primena betoninius suolelius.

Auditoriją šurpino pasakojimai apie moterų padėtį šioje šalyje. Jos daug ir sunkiai dirba. Galingas vyro kultas, nes, jei moteris tampa našle, ji praranda viską, patenka į atstumtųjų ratą. Nors įstatymas, draudžiantis našlei susideginti su velioniu vyru ant laužo, yra išleistas prieš 25 metus, tokios moterys dar dažnai geriau renkasi mirtį. Dukroms dažnai neleidžiama gimti arba gimdamos jos paleidžiamos pasroviui į Gango vandenį.

Daug diskusijų ir pamąstymų sukėlė šis susitikimas. Gimnazistai padėjo pasakotojai ir susitikimą organizavusiai bibliotekininkei Z.Deikutei. Grįžę į gimnaziją mokiniai dar ilgai tą dieną aptarinėjo išpūdzius, jais dalinosi su draugais, klasės vadove. Dažnas pritarė žurnalistei N.Petrošiūtės minčiai, kad dvasingumo Indijoje ieškoti neverta – geriau puoselėti savo tradicijas ir papročius.

Bronislava BUCHIENĖ,

Kelmės r. Tytuvėnų gimnazijos mokytoja

Tik nesustok, akimirka žavinga

Esė apie pamoką

Regina JASUKAITIENĖ,

Kauno r. Garliavos vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja

Man pamoka prasideda... iš vakaro, kai visus ruošos darbus atlikusi sėdu prie knygos. Dažniausiai – programinės, daug kartų skaitytos.

Vėl atsiverčiu J.V.Gėtės „Faustą“. Šįkart skaitysiu tik ištraukas – tas, kurias analizuosime per pamokas. Su pirmaisiais sakiniais vėl atsiduriu paslaptingame Fausto kambaryje. Prieblanda, daugybė apdulėjusių foliantų... Kaip prieš 35-erius metus, kai pati buvau mokinė. Ankstesnio laiko neįsivaizduoju, negaliu įsijausti. Laiką suvokiame per savo išgyvenimus, visa kita – proto vaisius, teoriniai išvedžiojimai. Kas man, kad „Faustas“ jau skaitomas 200 metų? Man svarbu, ką perskaičiau aš. Tuomet išgirstu savo Mokytojos balsą, žodžius. Iš rūko, iš laiko miglos palengva išryškėja ir jos vaizdas.

Kas anuomet man buvo svarbu? Velnio gundymai? Nelaiminga Margaritos istorija? Kodėl Faustas nė karto taip ir neištarė: „Sustok, akimirka žavinga“? Jaunystė apgaubtas kūrinys, todėl jį reikia skaityti jaunystėje. Kai užduodi sau klausimą... visam gyvenimui. Lyg kokį moto. Paskui vis patikrini, kokiomis tiesomis papildei, pagilini savo jaunatviškąjį suvokimą. Ne veltui Gėtė šį kūrinių rašė visą gyvenimą: pats savęs klausė, aiškinosi, atrado, pasakė... Nes jau turėjo, ką pasakyti.

Kiekvienam lemta rasti tik tiek, kiek kiekvienas ieškome, klausiamo. Visų pirma – savęs. Mokytojas juk yra tas žmogus, kuris neleidžia apeiti pamatinių dalykų, nuslysti paviršiuokais – iš nūdienos vartotojiškos visuomenės „spąstų“ vis grąžina savo mokinius į gyvenimo esmės apmąstymus.

Kūrinys ir Mokytojas. Pastarasis iš pradžių stovi Gėtės kūrinio pasaulyje vienas. Su savo nuomone, pagrįsta gyvenimiškąja patirtimi. Bet palengva į šį „pasaulį“ įsitraukia ir mokiniai. Klausdami.

O jeigu jie tyli sutrikę arba neišsibūdinę, klausiui aš: „Kodėl Faustas nusivilia mokslo tiesomis?“ Ir tuoj pat neiškentusi paprovokuoju: „Mūsų laikai vadinami žinių visuomene. Vertiname žinias, siekiame žinių. Viduramžiais visokiais būdais buvo stengiamasi išgauti auksą. Iš čia ir žodis „alchemija“. Aukso dirbtinai sukurti nepavyko... Faustas ieško gyvybės (jaunystės) eliksyro. Apsivertęs senais foliantais, jis per dienų dienas tūno savo celėje. Daug dirba, bet veltui... O ko ieško mūsų laikų žmogus? Į kokius klausimus jis nori atsakyti?“

„Nori geriau gyventi.“ „Trokšta materialinio gerbūvio.“ „Patogaus ir sotaus gyvenimo...“ Vienuoliktokai – savos visuomenės vaisius. Jų atsakymai atspindi šių laikų siekius. Fausto troškimą ieškoti „kažko daugiau“ suvokti sunku. Bent džiaujai daliai mokinių.

Kūrinys ir Mokytojas įtamos lauke vis dar vieni. Bet į pagalbą ateina Patirtis.

„Fausto netenkina garbė ir karjera.“ Dabar mokiniai suklūsta. Juk jie išties girdi, kad

„Sustok, akimirka žavinga!“ – sušuks mokiniai, išlaikę valstybinį egzaminą.

Ar tą laimės akimirka nenuskambės mefistofeliškas juokas?

Kaip nuliūstų Faustas, o juolab Gėtė, patyrę, kad XXI amžiaus jaunuoliai kūrinių skaito vien tam, kad sėkmingai išlaikytų brandos egzaminą. Kad karjera ir sėkmė tampa svarbesnė už išmintį...

gyvenimo sėkmė priklauso vien nuo karjeros. Sėkmingo gyvenimo „pradžiamokslis“ – karjeros studijos mokykloje. O Faustas štai – profesorius, bet nelaimingas! Net nusižudyti rengiasi... Sutrukdo Prisikėlimo varpai. Ir Mefistofelis. Paradoksas: bandydamas sugundyti žmogų, jis priverčia jį gyventi, o tai reiškia – išgyventi visavertį (mūsų laikų žodis, dar prieš šimtmetį niekas net nesusimąstė, kad gyvenimas gali būti kitoks!) gyvenimą...

„Teorija – sausa šaka.“ Tad kokį kelią renkasi Faustas, jei jam leidžiama grįžti į jaunystę? Žmogus renkasi Meilę. Nei karjera, nei auksas negali atstoti meilės – ryšio su kitu žmogumi.

Ir tarsi išsigandusi, kad įsibroviau į „asmeninius reikalus“, kalbą nukreipiu į kūrinių:

„Ar Faustas mylėjo Margaritą? Kodėl paliko, jei mylėjo? Nepamirškime, kas jam pataria...“ Skaitydami „Prologą“ sužinojome, kad žmogui Dievas leidžia pačiam ieškoti savo kelio, tad nenuostabu, kad ten, kur laisvė – ten ir velnio pagundos. Žmogus tikrai „per klystkelius suranda savo kelią“. Gal tai ir vadinama išmintimi? Tačiau ar visos priemonės pateisinamos, ieškant Tiesos?

Šita tema galime samprotauti. Pagaliau „varteliai“ į kūrinių atverti, nebesijaučiu vieniša šitame įtamos lauke. Mano ir mokinių patirtys susitinka, susiliečia, persikloja... Daugybė iškeltų (iškilusių) klausimų, ir jau turime raktelį nuo vieno iš jų. Prisi pažįstu sau: mane apima džiaugsmas – dar kartą patiriamas atradimo džiaugsmas.

„Per patyrimą atrastos tiesos vertingos tuo, kad...“ Mokinių prašau užbaigti sakinį... Variantų daug, ne visi į „temą“... Vaikinas, ty liai sėdintis prie lango ir visą pamoką spoksantis pro jį (į niekur, į save?), atsako: „...kad leidžia jomis dalintis su kitais.“ Taip. Man svarbu ne tik tai, ką perskaičiau aš. Man labai svarbu, ką perskaitė mano mokiniai.

Toks daugelio mokytojų pasirinkimas: mokyti ne egzaminui, mokyti gyvenimui, kuris nesibaigia standartinių rašinių rašymu, pastraipos klišių įsisavinimu... Formalistinis požiūris į literatūrą – „sausą šaką“, – ką tik kalbėjome su mokiniais apie tai. Tačiau jie nori gerai išlaikyti egzaminą. Todėl visus apmąstymus, diskusijas turime „struktūrizuoti“, o teiginius tvarkingai sudėti į „lentynes“. Teiginiuose neturi reikšti abejonių ar ieškojimų.

Mokiniai stropiai įvardija tai, ką jau esame atradę. Ir man neramu, ar kas nors dar kartą paims „Faustą“ ir perskaitys, norėdamas suprasti kitaip... Juk patirties „procesą“ užbaigėme įformindami. O mano patirtis tėra vertinga tiek, kiek parengiu mokinių egzaminui. Prieštaraujame kūrinio idėjai: ieškoti visą gyvenimą.

„Sustok, akimirka žavinga!“ – sušuks mokiniai, išlaikę valstybinį egzaminą. Ar tą laimės akimirka nenuskambės mefistofeliškas juokas? Kaip nuliūstų Faustas, o juolab Gėtė, patyrę, kad XXI amžiaus jaunuoliai kūrinių skaito vien tam, kad sėkmingai išlaikytų brandos egzaminą. Kad karjera ir sėkmė tampa svarbesnė už išmintį...

Bet gal kiekviena karta savo laiką pradeda nuo gatavų laimės receptų ieškojimo? Kartu su savo mokiniais ieškau ir aš, jų mokytoja, tik visai ko kito...

MOKYKLOSE

Moksleivius kviečia modernios bibliotekos erdvės

Kretingos Jurgio Pabrėžos gimnazijos skaityklos vedėja Snieguolė Jandalovienė su būreliu gimnazistų lankėsi Klaipėdos miesto Ievos Simonaitytės viešojoje bibliotekoje. Ekskursantai sužinojo bibliotekos istoriją, lankėsi Gerlacho palėpėje, kurioje veikia nuolatinė jūrinio paveldo ekspozicija, vyks ta renginiai, dokumentinių filmų, projektų pristatymai. Užsuko gimnazistai ir į atvirą erdvę jaunimui. Tai neseniai atidaryta

vieta jaunuoliams nuo 14 iki 29 metų, kur galima skaityti, bendrauti, žaisti stalo žaidimus, rengti įvairius renginius, pristatyti savo kūrybą ar tiesiog sušilti prie puodelio arbatos. Jaunimo erdvėje (ji veikia nuo 15 val.) dirba savanoriai po 2–3 valandas. Jie pasitarnauja bibliotekai bei jos lankytojams, padeda įgyvendinti šios erdvės lankytojų sumanymus, idėjas.

„Gimnazistai apžiūrėjo parodą „Pamario krašto žymūs žmonės“, periodikos skaityklą, archyvą, kuriame per milijoną leidinių, aplankė komplektavimo ir katalogavimo skyrius, kur prasideda knygų kelias į bibliotekos lentynas, susipažino su bibliotekos savitarnos sistema, kuria naudodamiesi lankytojai gali savarankiškai paimti ir grąžinti norimą leidinį“, – rašo „Dialogui“ J.Pabrėžos gimnazijos bibliotekos vedėja Zina Tenenienė.

■ Kretingos Jurgio Pabrėžos gimnazijos moksleiviai lankėsi Klaipėdos miesto Ievos Simonaitytės viešojoje bibliotekoje.

Prusinosi ir šmaikštavo karjeros tema

Šiaulių r. Verbūnų mokyklos mokytojos **V.Šuipienė** ir **N.Zikienė** parašė „Dialogui“ apie savo ugdymo įstaigoje surengtą „Karjeros dieną“. Jai, pasak mokytojų, ruošėsi visi – ir pirmokai, ir dešimtokai. „Mokyklos fojė išpuošėme dekoracijomis, atspindinčiomis atskiras profesijas: sienas papuošė ir greitosios pagalbos automobiliai, milžiniškos vaistų pakuočės, ir statybininkų karučiai, kastuvai, teatro domino... Kiekviena klasė pačių sugalvota forma turėjo pristatyti burtų keliu jai tekusią profesiją... Šventėje mokinių nebuvo – visi buvo apsirengę gydytojais, aktorais, policininkais, teisėjais, advokatais, statybininkais. Nuotaika buvo puiki! Kiek išmonės buvo pademonstruota! Vieni profesiją pristatinėjo pasitelkę skaidres, kiti – savo pačių sukurtą filmą, tretį – imdami interviu iš žinomų aktorių“, – pasakoja informacijos autorės. Šventę vainikavo mokyklos pedagogai – jie pristatė mokytojo profesiją. Vaikai sužinojo, kokias aukštąsias jų mokytojai baigė, kokia yra įprasta mokytojo darbo diena. „Tiesa, ji buvo kupina humoro, sukurta šmaikščiosios lietuvių kalbos mokytojos G.Kabalinskienės“, – dalijasi V.Šuipienė ir N.Zikienė.

Sidabrinių plunksnų šventėje – smagios TV laidų parodijos

Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijoje jau penkeri metai gyvuoja graži tradicija – apdovanojimų Sidabrinių plunksnų šventė. Sidabrinės plunksnos ženkleliais už kūrybinius pasiekimus, visuomeniškumą, pilietiškumą ir kitų žmogiškųjų vertybių puoselėjimą apdovanojami 5–8 klasių mokiniai.

Mokytoja **Rima Šarkanienė** „Dialogui“ pasakoja: „Šįsyk scenoje puikavosi didžiulis televizorius, kuris „transliavo“ apdovanojimų šventę. Žiūrovai šypsojosi, nes laidos buvo parodijuojamos. Tie, kuriems sekasi kurti, kurie dalyvauja įvairiuose rašinių konkursuose, yra pelnę apdovanojimų, dalyvavo laidoje „Poezijos pavasaris“. Aktyvius, pilietiškus, tolerantiškus apdovanojimų atsiimti pakvietė laidos „24 valandos“ vedėja – ji paprašė išspręsti netikėtai kilusį dviejų kaimynų ginčą. „Saulėtekio“ progimnazijos vardą garsinantis mieste ir šalyje mokiniai dalyvavo „X faktoriuje“, o laidoje „Svajonių sodai“ šventės dalyviai išvydo keistus medžius, kuriuos „užaugino“ penktokė Agilė Kučinskaitė – šalies konkurso „Augu skaitydamas“ nugalėtoja. Nusipelnusieji Sidabrinės plunksnos už meninius, kūrybinius, sportinius pasiekimus buvo pristatyti laidose „Šok su manim“, „Chorų karai“, „Mados reidas“, „Krepšinio pasaulyje“. „Saulėtekio“ televizijos laidos buvo netikėtos ir linksmos: skambėjo pavasariškos chorų dainos, šauniai sukosi šokėjai, šeštokas Vidmantas visus nustebino skrabalais atliktu kūriniu.

„Per penkerius metus išdalinta 80 Sidabrinių plunksnų“, – žiūrovams pasakojo į „Žinių“ studiją pakviestas progimnazijos direktorius Algirdas Gedeikis...“

Balandžio pabaigoje „Saulėtekio“ progimnazijoje vyks dar viena tradicine tapusi šventė – už svarius akademinius pasiekimus mokiniams ir mokytojams bus įteiktos Saulės statulėlės.

■ Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijoje jau penktus metus 5–8 klasių mokiniai už kūrybinius pasiekimus, visuomeniškumą, pilietiškumą ir kitų žmogiškųjų vertybių puoselėjimą pagerjami Sidabrinės plunksnos ženkleliais.

Paminėjo Tarptautinę π (pi) dieną

Kovo 14-ąją Šiaulių Didždvario gimnazijoje buvo minima Tarptautinė π (pi) diena. Vienos svarbiausių matematikos ir fizikos moksluose konstantų – π reikšmė yra 3,14, pagal šiuos pirmuosius skaičius ir nustatyta šventės data.

Angliškai kalbantiems „pi“ asocijuojasi su „pie“ (liet. pyragas), todėl šią dieną matematikai ir jų draugai vaišinas pyragais (pageidautina, apskritimo formos, nes π yra apskritimo ilgio ir apskritimo skersmens santykis), diskutuoja apie matematikos reikšmę gyvenime.

Tradicijos tokiu būdu minėti π dieną nuspręsta laikytis ir Didždvario gimnazijoje – kovo 14 d. mokyklos koridoriuose sklido gardžių pyragų kvapas, kuris žadino ne tik apetitą, bet ir smalsumą daugiau sužinoti apie konstantą π .

Remiantis istoriniais šaltiniais nustatyta, kad senovės egiptiečiams ir babiloniečiams konstantą π pavyko apskaičiuoti 1 proc. tikslumu. Paskaičiuota, kad Didžioji Gizos piramidė taip pat pastatyta remiantis šia konstanta. Garsus graikų mokslininkas Archimedas irgi buvo susidomėjęs skaičiumi π .

Pirmą kartą π diena paminėta 1988 metais San Franciske, JAV. Šios dienos iniciatorius – JAV fizikas Larry Shaw.

Aistė VENCLOVIENĖ,

Šiaulių Didždvario gimnazijos matematikos mokytoja

Mokė skolintis

■ Vievio gimnazijos moksleivius skolintis atsakingai ir apgalvotai mokė banko „Swedbank“ Elektrėnų klientų aptarnavimo centro valdytojas Dangiras Šeškevičius.

„Kiekvienas žmogus yra linkęs pirkti prekę verčiau anksčiau nei vėliau, ekonomikoje tai vadinama laiko pirmenybe. Tačiau dažnai neturime pakankamai pinigų daiktams, kuriuos norime turėti šiandien. Šią problemą galima išspręsti nusprendus pasiskolinti. Tiesa, tai susiję su nemaža rizika (ateities pajamų gali neužtekti skolai grąžinti, kaip sakoma: „Skola – ne žaizda, neužgis“). Nepaisant to, žmonės jau tūkstančius metų skolina ir skolinasi...“ – rašo Vievio gimnazijos mokytoja **Renata Kisnierienė** pranešdama „Dialogui“ apie netradicines ekonomikos ir verslumo pamokas „Atsakingas ir apgalvotas skolinimasis“, kurias gimnazijoje vedė banko „Swedbank“ Elektrėnų klientų aptarnavimo centro valdytojas Dangiras Šeškevičius. Svečias pasakojo apie racionalų verslą, sutarties sąlygas, aptarė visus skolinimosi būdus. Pagrindinis šių pamokų tikslas buvo paskatinti moksleivius domėtis finansų valdymo teorija ir praktika bei įgytas žinias taikyti asmeniniame gyvenime. Pirmaklasiai gimnazistai su mokytoja Daiva Jonikiene, pasak informacijos autorės, susidomėję klausėsi lektoriaus ir noriai diskutavo apie atsakomybę bei taupymą.

Menų ir amatų diena sveikino pavasarį

Ir šiemet, kaip kasmet, Jurbarko r. Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazijoje organizuota tradicinė menų ir amatų diena, kuri baigėsi Pavasario muge.

„Menų ir amatų dieną organizavome įvairius užsiėmimus, – pasakoja „Dialogui“ gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Liucija Pranaitienė**. – Mokiniai džiaugėsi galėdami paminkyti molį ir iš jo sukurti nors ir nedidelį darbėlį, susipažino su kiaušinių marginimu vašku, gamino velykinius atvirukus, sužinojo apie pynimo iš vytelių meną, medžio dirbinių įvairovę, mokėsi groti lietuvių liaudies muzikos instrumentais, kurti karpinius. Į menų ir amatų dieną kvietėme ir mokinių tėvelius. Floristė, mokinių tėvų komiteto pirmininkė I.Boguckienė mokė komponuoti puokštes. Veliuonos kultūros centro direktorė, trečiojo mama I.Svetlauskienė sudomino mokinius „Siūlų pinikų“ menu. Gimnazija bendradarbiauja su Veliuonos krašto muziejumi – jo direktorė, keramikė A.Orlovskytė sutiko pravesti užsiėmimą „Velykinių kiaušinių marginimas“, pristatė savo keramikos gaminius ir mūsų mugėje.“

Įdomių užsiėmimų metu jaunieji veliuoniškiai įgijo žinių ir išmoko naudingų dalykų, o menų ir amatų dieną pagaminę darbelius, puokštes, velykinius atvirukus pristatė mugėje, kuri gyvai šurmuliavo gimnazijos sporto salėje. Į mugę mokiniai atsinešė nuotaikingus plakatus, įvairių darbėlių, pagamintų ne tik per technologijų pamokas, bet ir laisvalaikio metu namie. Ant stalų galima buvo pamatyti mezginių, pintinėlių, surištų verbų... O daugiausia buvo įvairių maisto gaminių: namuose keptos duonos, ne tik šviežių, bet ir džiovintų obuolių, įvairiausių kepinų...

Susirinkusiuosius linksmino gimnazijos etnokultūros būrelis „Veliuonėlė“ šokėjai.

„Pakili nuotaika vyravo viso renginio metu: vieni pirkė, derėjosi, kiti – jaunatviško šėlsmo pagauti smagiai sukosi salės vidury. Tai buvo gražus, atkeliaujanti pavasarį sveikinantys renginys. Mokiniai pasimokė verslumo, prisiminė mūsų tautos tradicijas, taip pat dar labiau sustiprino gimnazijos ir miestelio bendruomenės ryšius“, – dalijasi informacijos autorė L.Pranaitienė.

■ Veliuonos krašto muziejaus direktorės, keramikės Angelės Orlovskytės keramikos darbai kėlė didelį mugės lankytojų susidomėjimą.

Neurotikų neurozės, arba Kaip normalūs žmonės save apgaudinėja

„Neurozės kyla, kai susiduriame su destruktiviais ir prieštarais arba tiesiog labai neįprastais patyrimais, su kuriais mūsų protas nepajėgia susidoroti. Šitie patyrimai nugula į sąmonę. Neurozė – tai būdas, kuriuo sąmonėje užspausta patyrimo „medžiaga“ pasireiškia, praneša apie save, prasiveržusi pro apsauginius mūsų psichikos mechanizmus.

Buityje neurozės – tai eiliniai neigiami išgyvenimai, kurie pasireiškia stipriai ir įkyriai. Neurotikas – tipinis muilo operos personažas, kurio gyvenime vietoj sveikų santykių – meilės isterija, vietoj realių pasiekimų – įsitvirtinimas, o vietoj sveiko proto – infantilus egoistiškumas.

Kitaip tariant, neurozė – beveik normali šiuolaikinio žmogaus būseną“, – teigia psichologas Igoris SATORINAS.

Pateikiame šio autoriaus samprotavimus neurozių tema.

Hipnozė, skėtis ir Freudo psichoanalizė

Gaji nuomonė, kad už Zigmundo Freudo psichoanalizę turime būti dėkingi įžvalgai, „aplankusiai“ neurologą per vieną hipnozės seansą, kurį vedė jo mokytojas J.-M. Charcot. Freudas stebėjo, kaip užhipnotizuotam žmogui būdavo duodama komanda – hipnozės seansui pasibaigus išskleisti skėtį. Veiksmas vyko uždaroje patalpoje, todėl komanda atrodė visiškai beprasmė. Nepaisant to, hipnozės seansui pasibaigus žmogus, jau visiškai budrus, išskleidavo skėtį ir, paprašytas nurodyti šio savo veiksmo priežastį, visada pateikdavo „racionalų“ atsakymą. Žmogus, pavyzdžiui, sakydavo, kad nuo lubų laša arba kad jis tikrina, ar skėtis nesugedęs.

Taip Freudas suprato, kad žmonės periodiškai atlieka veiksmus, nesuvokdami tikrųjų priežasčių, dėl kurių jie tai daro. Maža to, žmonės randa „racionalų“ tokių savo veiksmų paaiškinimą ir dažnai patys kuo nuoširdžiausiai juo patiki.

Šitas Freudo aprašytas psichologinės apsaugos mechanizmas buvo pavadintas „racionalizacija“.

Mes *a priori* negalime savo protu suprasti gyvenimo, nes mūsų protas – tik menkutė gyvenimo dalis. Nepaisant to, pats protas gali šventai tikėti, kad „viskas aišku“ ir kad „stebuklų nebūna“. Tuo pasireiškia proto mechaniškumas. Visi neaiškūs procesai išstumiami į sąmonę. O proto užduotis tėra parinkti tinkamą racionalų paaiškinimą – saviapgaulę, ant kurios „užkibume“, t. y. galėtume sau konstatuoti: „Viskas aišku – galima nusiraminti ir judėti toliau.“

Proto sapnuose

Žmogus negeba priimti stebuklo, nes nepajėgia jo „suvirškinti“, nes stebuklas gali traumatuoti jo psichiką. Taip viskas, kas pernelyg neįprasta, mūsų gyvenime yra pakeičiama racionalizuotais proto paaiškinimais. Todėl mūsų gyvenimas toks normalus, toks pilkas ir įprastas. Mes tiesiog nepastebime gyvenimo, nesuvokiame jo vyksmo. Mes skendime proto sapnuose – proto, kuris „žino“ ir kurio „žinojimas“ verčia mus prisilenkti su tiesa.

Kitas psichologinės apsaugos mechanizmas – projekcijos. Šio mechanizmo esmė paprasta – mums būdinga kitiems žmonėms ar išorės reiškiniams priskir-

ti tai, kas vyksta mūsų pačių prote. Pavyzdžiui, jeigu esame blogos nuotaikos, pasaulį matome niūrų, o jeigu geros – šviesių spalvų. O pats pasaulis iš tikrųjų nesikeičia, jis išlieka anapus proto. Keičiasi projekcijos, per kurias mes į pasaulį žiūrime.

Freudas ir jo pasekėjai laikė, jog žmogus „racionalizuoja“ ir „projektuoja“ tik kartais, apimtas neurozės. Tačiau, mano subjektyvia nuomone, „normalus“ žmogus tai daro praktiškai nuolat. Mes gyvename nepastebėdami gyvenimo. Viskas, ką mes žinome, tėra mūsų projekcijos ir gyvenimo racionalizacija. Mes iš visų jėgų ginamės, kad tik nesuvoktume savo buvimą čia ir dabar.

Blokai-prievaizdai

Freudas manė, jog neišsąmoninta „medžiaga“ tokia lieka dėl to, kad mes nuolat eikvojame savo psichinę energiją nuo šios „medžiagos“ apsaugoti. Eikvojame jėgas skausmingiems potyriams blokuoti, nuslopinti ir išstumti į sąmonę.

Kai, Freudo žodžiais, išstumta sąmonės medžiaga tampa pasiekiamą sąmonei, psichinė energija išsilaisvina ir ego gali ją panaudoti „sveikiems“ tikslams siekti. Kitaip tariant, vaduodamiesi iš neurozių mes, be kita ko, galime papildyti gyvybinės energijos išteklį, kuriuos lig šiol sunaudodavom šioms neurozėms slopinti sąmonėje. Ir dar daugiau – sąmonės „blokų“ pašalinimas bei neurozių „paleidimas“ plečia sąmonę ir didina intelektinius gebėjimus. Tačiau čia ne viskas taip paprasta.

Sąmonės „blokai“, arba kitaip – psichologinės apsaugos mechanizmai, – tai ne kokia nors gamtos klaida, nuo kurios vienareikšmiškai būtina išsilaisvinti. Tieji blokai padeda mums adaptuotis tame, kas vyksta. Tie psichologinės apsaugos mechanizmai saugo mūsų bejėgį ego nuo besąlygiškos realybės ir padeda „susigyventi“ su nuslopintais potyriais. Visiškas šių blokų suardymas lemia „stogo nučiuožimą“. Kita vertus, šito „stogo“ kaina – raišdos sustojimas. Psichologinės „problemos“ yra mūsų brendimo dalis. Psichologinės apsaugos mechanizmai, slopindami ego nepatogius patyrimus, blokuoja mūsų vystymąsi. Blokai siaurina pažinimą ir riboja suvokimą. Užuo būv mūsų saugotojais, psichinės apsaugos mechanizmai tampa mūsų prievaizdais.

Ką daryti?

Elenos Tervytės fotomontazas

Bėgti pirma garvežio nesaugu

Vertėtų dirbti su tais „blokais“, kurie pasireiškia ir neramina būtent šiuo gyvenimo momentu. Kitaip tariant, neverta mestis į sąmonės verpetą siekiant atkovoti iš jos visas įmanomas psichikos teritorijas. Tai gali kainuoti galvą.

Kažkas panašaus nutinka žmonėms, vartojantiems psichotropinius preparatus. Psichodelikams suveikus, sąmonė chaotiškai išnėrinėja pasauliuose anapus įprastinio proto. Tai gali būti įdomu ir patrauklu, tačiau gali „suvesti“ su tokiais sąmonės klodais, nuo kurių žmogus visą likusį gyvenimą neatsigauna.

Vertėtų įsisavinti „ištirpdyimo“ technikas, kurias pasitelkiant ne chaotiškai atvėrinėjame sąmonę, bet dirbame su tuo, kas mūsų gyvenime jau pasireiškia. (Bėgti pirma garvežio tiesiog nesaugu.) Šiame kelyje, neprarasdami suvokimo: „tai ne tokia realybė, o laikinas potyris“, įgyjame kantrybės.

Psichoanalizė siūlo sąmonės išstumtą medžiagą padaryti prieinamą sąmonei. Užaštrindami nuslopintą potyrį mes jį išgyvename ir taip išsivaduojame nuo neurozės, išlaisvindami psichinę energiją tolesniam augimui.

Ir vis dėlto visa mūsų pasaulėžiūra tėra būdas racionalizuoti besąlygišką realybę. Ir kuo tai, ką žinome, mums atrodo įprasčiau, teisingiau ir normaliau, tuo ryškiau tame žinojime pasireiškia mūsų viską racionalizuojanti saviapgaulė.

Adleris ir ego savigynos strategija

Freudo mokinyš Alfredas Adleris apie neurozes kalba kaip apie „ego savigynos strategiją“. Buityje neurozė pasireiškia kaip pasiteisinimas ar savotiškas alibi, ginantis „asmenybės prestižą“. Taip, pavyzdžiui, instinktyvūs gamtiniai potraukiai apauga glamūriniais efektais ir visokiais

„racionaliais“ paaiškinimais. Šiuo požiūriu neurozė tampa neurotikui „brendimo“ ir „raidos“ priemone. Kabutės čia vartojamos ne šiaip sau: užuo realiai vystęsis, neurotikas pasikakina parodomąją raidą. Jo laimėjimai ne tiek pasiekiami, kiek vaizduojami. Ir jeigu gyvenimas pasikėsina į šio žmogaus savo didingumo iliuziją, neurotiką ištinka neurozė.

Neurotiškam gyvenimo stiliui priskiriamos tokios savybės: nepasitikėjimas savimi, žema savivertė, egoistiški tikslai, padidėjęs pažeidžiamumas, nerimas, bendravimo problemos ir t. t.

Pasak Adlerio, pagrindinės neurozių priežastys „glūdi“ vaikystėje. Tarp jų: fizinis kentėjimas, lepinimas, perdėta globa arba, priešingai, ignoravimas ir atstūmimas.

Horney ir „ką kiti pagalvos...“

Psichologė Karen Horney manė, jog, kitaip nei sveiki žmonės, neurotikas yra priklausomas nuo kitų nuomonės, nuo partnerio, nuo savo „kuklumo“, puikybės, valdžios, prestižo, garbės, ambicijų ir t. t. Priklausomybė nuo kitų žmonių nuomonių lemia neurotiką poreikį būti aplinkinių įvertintam ir palaikomam. Neurotikas perversina santykių reikšmę ir labai bijo būti paliktas, todėl kartais apskritai vengia užmegzti santykius.

Neurotikas dažnai jaučia poreikį būti ginamas ir globojamas. Jis demonstratyviai perdėtai kuklus ir nepasitiki kitais, todėl baiminasi atvirai reikšti savo mintis. Kita vertus, neurotikui reikia valdžios ir prestižo, kad juo būtų žavimasi. Jis bijo kritikos, todėl vengia daryti klaidas ir patirti nesėkmes. Tai lemia vengimą imtis ko nors naujo. Taip įstringama komforto zonoje.

Taigi įvertinę visus šiuos požymius matome, jog sveikų žmonių mūsų visuomenėje praktiškai nėra.

Pagal tinklaraščio progressman.ru medžiagą parengė Lizeta LOZURAITYTĖ

TYRIMAI

3 iš 4-ių darbą turinčių studentų dirba ne pagal specialybę

Lietuvos studentų sąjungos (LSS) atlikta apklausa atskleidė, kad studentai Lietuvoje dirba ne pagal specialybę, darbo vietą renkasi priversti aplinkybių. Tyrimo duomenimis, net 70 proc. dirbančių bakalauro ir magistro pakopų studentų mano, jog jų darbas yra nesusijęs arba tik iš dalies susijęs su pasirinkta studijų sritimi. Pusė jų teigia darbą radę asmeninių pažinčių dėka, tokia pat dalis dirbančių studentų sako, jog mielai pakeistų darbo vietą į labiau susijusią su studijomis ar pomėgiais, jei tai leistų finansinės galimybės.

Apklausos rezultatai atskleidė, jog siekiami profesinės karjeros studijų metu išdirbino tik trečdalis apklausoje dalyvavusių dirbančių studentų, tačiau poreikį užsidirbti kaip pagrindinę įsidarbinimo priežastį nurodė beveik visi apklausos dalyviai. „Tai, jog beveik pusė dirbančiųjų mielai pasieškotų darbo, labiau atitinkančio jų studijų pakraipą, jei tik leistų finansinė padėtis, atskleidžia studentų norą dirbti pagal pasirinktas studijas, tačiau jie yra priversti darbo vietą rinktis turėdami labai ribotas galimybes. Studijuojant pradėjus dirbti ne pagal specialybę, siekiant užsitikrinti esminių poreikių patenkinimą,

įgijus diplomą padėtis dažnai iš esmės nepasikeičia“, – apklausos rezultatus komentavo LSS prezidentas Dainius Dikšaitis.

Apklausos duomenimis, šiuo metu dirba arba šiais mokslo metais yra dirbę 40 proc. bakalauro ir 70 proc. magistro pakopos studentų. Trys ketvirtadaliai dirbančių bakalauro pakopos studentų teigia, jog jų darbas su studijomis nesusijęs, tarp dirbančių magistrų pakopos studentų šis procentas mažesnis – 40 proc. apklausoje dalyvavusiųjų teigia, jog dirba pagal studijuojamą specialybę.

„Pusė dirbančių studentų įsidarbino per asmenines pažintis, o per karjeros centrus ar dėstytojų rekomendacijas – mažiau nei dešimtadalis. Turime ieškoti būdų skatinti aukštojo mokslo sistemos ir verslo sektoriaus bendradarbiavimą, siekiant padidinti studentų galimybes įsidarbinti pagal mėgstamą bei studijuojamą specialybę“, – kalbėjo D.Dikšaitis.

Nuosavus verslus ar asmenines veiklas kurti ryžtasi taip pat nedidelė studentų dalis – vos 3 proc. dirbančių studentų darbo vietas susikūrė patys.

Internetu atliktoje apklausoje dalyvavo 800 studentų.

7 iš 10-ies moksleivių planuoja studijuoti Lietuvoje

Pabaigę mokyklą studijas mūsų šalyje planuoja pasirinkti net 69 proc. vienuoliktose ir dvyliktose (arba I ir II gimnazijos) klasėse besimokančių Lietuvos moksleivių. Trečdalis jų yra tvirtai apsisprendę dėl savo būsimos profesijos, dauguma ateities planus sieja su gamtos ir tiksliais mokslais. Tai parodė programoje „Maximalistas“ dalyvavusių moksleivių apklausa, kurią internetu atliko prekybos tinklas „Maxima“.

Apklausa parodė, kad puikiai besimokantys moksleiviai – „maximalistai“ – rimtai galvoja apie savo ateitį. Dėl būsimos profesijos tvirtai apsisprendę trečdalis jų (29 proc.), 62 proc. žino, kokią specialybę nori rinktis. Artėjant brandos egzaminams, pusė apklaustų moksleivių sakė jiems pasiruošti skiriantys iki 4 valandų per dieną.

„Apklaudami kelių metų „Maximalisto“ programos dalyvius siekėme sužinoti, ar gabus ir talentingas jaunimas savo ateitį mato mūsų šalyje. Džiaugiamės, kad net 69 proc. moksleivių savo planus sieja su Lietuva ir ketina studijuoti gimtojoje šalyje. O tai reiškia, kad mūsų programa pasiteisina – remiame vaikus, kurie atkakliai siekia savo tikslų, kruopščiai mokosi tam, kad įgytas žinias galėtų gilinti ir pritaikyti kuriant šalies gerovę“, – sako prekybos tinklo „Maxima“ Įvaidžio ir komunikacijos departamento direktorė Inga Romanovskienė.

Apklausos duomenimis, 39 proc. moksleivių planuoja rinktis su gamtos mokslais susijusias profesijas, trečdalis (29 proc.) – su tiksliais mokslais, humanitarinė pakraipa įdomi 15 proc. vienuoliktų ir dvyliktų klasių moksleivių.

„Dialogas“ inf.

SEMINARAI

Išmok „išbūti“ savo pyktį

Psichologas, psichodramos terapeutas Evaldas Karmaza Alytaus Šaltinių pagrindinėje mokykloje vedė seminarą „Vaikų netinkamo elgesio korekcija ir priemonių taikymas“. Seminaro metu buvo aptartos vaikų netinkamo elgesio priežastys, nagrinėjama, kaip prie mokinio elgesio problemų prieiti nestandartiškai.

Psichologas pateikė keletą patarimų, kokių klaidų turėtų vengti mokytojai, kaip reiktų reaguoti į agresyvių mokinių elgesį. Kartu su seminaro dalyviais aptarė korekcinio darbo struktūrą. Ši apima 7 žingsnius: pozityvus kontaktas, dėmesys esamam konfliktui, neakcentuojant praeityje buvusių problemų, savianalizė, alternatyvūs elgesio būdai, atsakomybės prisiėmimas, pateisinimų ir atsiprašymų atmetimas, griežtumas, bet bausmių netaikymas dėl darbo nesėkmių. E.Karmaza išskyrė keletą emocinės savitvarkos būdų, kuriuos galėtų pasitelkti mokytojai, kai mokiniai elgiasi netinkamai: lėtas kalbėjimo tempas, kartais net skimenavimas, dažnas mokinio vardo kartojimas, jo elgesio veidrodžiavimas, savo jausmų atskleidimas. Psichologas akcentavo, kad nereikia drausti sau pykti, tačiau svarbu išmokyti „išbūti pyktį“, suvaldyti, kad jis nevirstų agresija.

Jolita PETKEVIČIENĖ,

Alytaus Šaltinių pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Kaip išeiti iš komforto zonos?

Vilniaus „Vermės“ katalikiškosios gimnazijos pedagogai ir specialistai turėjo progą pasidaryti seminare „Pedagogo vidinių galimybių virsmas į profesines kompetencijas: atidesnis žvilgsnis į save arba visuminis požiūris į asmenybę ir jos tobulėjimo vyksmus“. Jį vedė biomedicinos mokslų daktaras K.Skauminas ir psichologė L.A.Sinkevičienė.

„Mokytojus, įpratusius kelti savo kvalifikaciją didaktikos, naujų metodikų arba savo dėstomo dalyko srityse, šio seminaro tema maloniai nustebino, – pasakoja „Dialogui“ minėtos ugdymo įstaigos direktoriaus pavaduotoja **Danguolė Gervytė**. – Seminaro tikslas buvo netikėtas daugeliui: kaip įvertinti savo dabartinę situaciją ir kaip išsikelti tikslus savo asmeniniame ir profesiniame gyvenime, kaip išeiti iš komforto zonos, kad augtum kaip asmenybė, rastum savąjį „aš“, suprastum savo misiją. Mokytojai galėjo pasirinkti dalyvio arba stebėtojo poziciją, o analizuojamas temas patikrinti atlikdami ir analizuodami asmenines užduotis. Tik suvokęs savąjį „aš“ ir savo galimybes pavertęs kompetencijomis pedagogas galės tokiu keliu palydėti mokinį.“

PROJEKTAI

Kuršėniškių savaitė Portugalijoje

„Daug naujo sužinojome apie Portugalijos istoriją, kultūrą ir meną. Vizito metu vyko ne tik pažintinės kelionės, bet ir konferencijos, kuriose mokytojai ir mokiniai iš 9-ių Europos valstybių pristatė savo šalies žiemos papročius ir tradicijas, diskutavo, planavo tolesnes projekto veiklas“, – įspūdžiais iš projekto „Menas ir mokslas – geriausi tautinių vertybių ambasadoriai Europoje“ (*Comenius*) partnerių susitikimo Portugalijos mieste Paredes dalijasi Kuršėnų politechnikos mokyklos profesijos mokytoja **Inga Viršilienė**. Be informacijos autorės, kuršėniškiams susitikime atstovavo mokyklos direktorė R.Rupšienė ir mokinė V.Aksionovaitė. Susitikimo organizatorės – mokyklos *Colégio Casa Mãe* mokiniai ir mokytojai svečius pasveikino menine programa. Projekto dalyvius labai sudomino moksliniai-eksperimentiniai seminarai laboratorijose ir klasėse: vietos mokiniai ne tik demonstravo savo žinias fizikos ir chemijos užsiėmimuose, bet ir aktyviai kvietė įsijungti mokinius iš kitų šalių.

Trečiasis projekto partnerių susitikimas vyks Lietuvoje jau balandį.

PROJEKTAI. „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“

Profesionalių muzikos išdaigininkų viešnagė

Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos „Romuvos“ padalinyje viešėjo pianistai Romualdas Lukošius ir Rimantas Jurkonis – garsių Lietuvos konservatorijos (dabar LMTA) fortepijono profesorių O.Šteinbergaitės ir A.Dvarionaitės auklėtiniai. R.Lukošiaus ir R.Jurkonio duetas koncertuoja Lietuvoje ir užsienyje. Jie vadinami muzikinių išdaigų menininkais: pianistai sujungia skirtingų žanrų muziką į įspūdingas kompozicijas. Svečiai 9–11 klasių gimnazistams vedė teorinę pamoką „Muzikos stilių raida“. Pasak „Dialogui“ apie pamoką parašiusios bibliotekos vedėjos **Redos Kiselytės**, dueto šmaikštavimai gimnazistus žavėjo muzikiniu talentingumu, profesiniu meistriškumu, jaunatvišku polėkiu. Teorinėje pamokoje persipynė populiarios klasikos, džiaz, populiariosios muzikos temos, ritmai ir motyvai.

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negrąžinami. Kopijuoti ar platinti savitiraštąje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS FONDAS Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. l. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos ryto“ spaustuvė, Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

KONFERENCIJOS

Meilė, mityba ir kiti augimo ingredientai

■ Kretingos r. Darbėnų gimnazijos moksleiviai sveikina regioninės konferencijos dalyvius.

Kretingos r. Darbėnų gimnazijoje įvyko regioninė konferencija „Tėvų įtaka kuriant vaikų sveikatai palankią mokymosi / ugdymosi aplinką“ (2013-ieji – Sveikatingumo metai), – praneša „Dialogui“ minėtos gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Daiva Račkauskienė**. Konferencijoje dalyvavo administracijos ir tėvų komandos iš Kretingos Simono Daukanto pagrindinės mokyklos, Klaipėdos „Verdenės“ progimnazijos, Kretingos r. Vydmantų vidurinės mokyklos, Darbėnų gimnazijos Piliakalnio pagrindinio ugdymo skyriaus bei šeiminių – darbinių komandos. Pirmąkart pranešimus ruošė ir skaitė tėvai. Lektorė psichologė Corrie Jankevičienė pristatė labai naudingų patarimų tema „Meilė, mityba ir kiti augimo ingredientai“. Tėvų ir mokytojų komandos konferencijos metu turėjo atlikti užduotį – užrašyti aktualiausias pranešimų tezes. Gimnazijos metodinė taryba, remdamasi tėvų parašytomis tezėmis, parengė „Rezoliuciją tėvams“, kurie nedalyvavo konferencijoje. Ši rezoliucija paskelbta gimnazijos svetainėje.

Gerosios patirties – į Joniškį

Joniškio „Saulės“ pagrindinėje mokykloje vyko respublikinė-praktinė konferencija „Kūrybiškumas ugdant lavinamųjų klasių mokinius. Ieškojimai ir atradimai“. Dalyvavo pedagogai iš Pasvalio, Kuršėnų, Šiaulių, Žagarės, Vilniaus, Klaipėdos, Kėdainių ir kitų miestų.

„Joniškio „Saulės“ pagrindinėje mokykloje mokinių, turinčių didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, klausimai aptariami ne pirmą kartą, – rašo „Dialogui“ minėtos mokyklos Pagrindinio ugdymo skyriaus vedėja **Lina Valiukienė**. – Mūsų mokykloje specialiųjų poreikių mokinių ugdymo struktūra yra išskirtinė, čia mokiniai integruotai ugdomi ne tik bendrojo lavinimo klasėse – 2004 m. įkurtame Specialiojo ugdymo skyriuje sukomplektuotos 3 specialiosios lavinamosios klasės. Jose mokosi 23 mokiniai. 2006 m. įsteigtame Dienos užimtumo centre teikiamos dienos užimtumo paslaugos, o nuo 2013-ųjų birželio bus teikiamos ir trumpalaikės globos paslaugos neįgaliems vyresniems nei 21 metų amžiaus klientams. Pasibaigus ugdomajai veiklai, Centrą lanko ir pageidaujantys lavinamųjų klasių mokiniai. Beje, mokykloje sukurtos labai geros sąlygos šių mokinių ugdymui, suburtas darnus kvalifikuotų specialistų kolektyvas.“

Konferencijoje pedagogai dalijosi darbo patirtimi, aptarė rūpimus klausimus.

Tegul vaikai ir paukščiai skraido

Net 183 mokiniai ir 54 mokytojai dalyvavo respublikinėje pradinėjų klasių mokinių praktinėje-pažintinėje konferencijoje „Tegul vaikai ir paukščiai skraido“ Šiaulių Vinco Kudirkos progimnazijoje. **Rita Samoškienė** „Dialogui“ rašo: „Susirinkę mokyklos aktų salėje vaikai priminė paukščių turgų – tiek visi klegėjo, ulbėjo, čirškėjo. Bet konferencijoje mokiniai dirbo rimtai ir parodė draugams tai, ką buvo išmoko, paruošę. O temos buvo labai įvairios: mįslės bei skaičiuotės apie paukščius, kodėl gandras varles gauda, kodėl genys margas, kodėl pelėdos akys didelės, vaikai pasakojo įdomybes apie paukščius, prisiminė paukščius rekordininkus, ėjo ratelius, dainavo, mėgdžiojo paukščius, sakmes porino, žaidė žaidimus, netgi pristatė savo kūrybos knygele „Paukščiai, paukšteliai, paukštytės“, piešė plunksnas. Nemažai buvo ir stendinių pranešimų, iš kurių ir vyresnieji galėjo pasisemti įdomybių apie paukščius, prisiminti orų spėjimus stebėdami paukščių elgesį. Tuo metu, kai vaikai dirbo grupėse, jų mokytojos irgi nesėdėjo be darbo – penktokas E.Ambrazas su tėčiu mokė mokytojas origamio paslapčių – kaip iš popieriaus išlankstyti įvairius paukščius.“

Mokiniai su savo mokytojomis buvo parengę per 50 pranešimų, dirbo 6 skirtingose grupėse.

KONKURSAI

Išmėgino plunksną pasakėčios žanre

Minėdami Pasaulinę poezijos dieną Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos lituanistai kartu su Naisių literatūros muziejumi jau šeštus metus iš eilės organizuoja Šiaulių krašto 8–12 kl. mokinių vieno žanro kūrybos konkursą. Šiemet jį paskyrė XX a. pr. poeto Zigmo Gėlės 119-osioms gimimo metinėms. Mokiniai jau kūrė haiku, trioletus, sonetus, miniatiūras, odes, o šiemet išmėgino plunksną pasakėčios žanre. Konkurse „Kuriamė pasakėčia“ dalyvavo net 34 ugdytiniai iš 17-os mokyklų, jiems talkino 21 mokytojas. Jaunieji kūrėjai vertinimo komisijai pateikė po vieną pasakėčią. Vertintas darbų originalumas, kalbos meniškumas, žanro reikalavimų laikymasis, idėjų aktualumas. Konkurso apibendrinimo popietėje kalbinti pasakėčių autoriai, iškilmingai paskelbti laureatai, apdovanoti nominantai ir pagerbti jų mokytojai. Įteikti ne tik padėkos raštai, bet ir dailininko Rimvydo Daužvardžio vadovaujamo Stiklo dirbinių būrelio mokinių kūrinių, „Paukščiai“. Apie tai „Dialogui“ parašė „Romuvos“ gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja **Dona Jaugienė**.

MOKYKLOSE

Prusinosi, sportavo ir kūrė

Švenčionių pradinėje mokykloje įvyko tradicinė Tėvų savaitė. Ja siekta stiprinti mokyklos bendruomeniškumą ir bendradarbiavimą. Savaitė prasidėjo tradicine Kaziuko muge. Jos metu visų klasių mokiniai pardavinėjo savo dirbinius, kepinius, papuošalus. Dalyvavo ir lavinamosios klasės ugdytiniai.

Mokykla kvietė tėvelius, globėjus, senelius dalyvauti klasės ir mokyklos organizuojamoje veikloje, bendrauti ir bendradarbiauti sprendžiant įvairias auklėjimo bei ugdymo problemas, daugiau sužinoti apie savo vaikus, pasidžiaugti jų pasiekimais, rasti atsakymus į jiems rūpimus klausimus, apsilankyti mokyklos bibliotekoje, kompiuterių klasėje, valgykloje. Mokytojai organizavo individualius pokalbius, atviras pamokas, būrelių užsiėmimus, išvykas į tėvų darbovietes.

Tėvai noriai ir aktyviai vedė pamokas. Iš viso prarastos 27 pamokos: 9 dailės ir technologijų, 7 lietuvių kalbos, 5 pasaulio pažinimo, 3 kūno kultūros, 2 matematikos, 1 anglų kalbos. Visos pamokos buvo įdomios, naudingos. Vaikai daugiau sužinojo apie vaistažoles, apie iškiliausius Lietuvos žmones, klausėsi mamų ir sesučių skaitomų pasakų, minė mįsles, sprendė uždavinius, gamino desertą bei sausainius,

aplikavo gandrų ir pavasario gėlytes, žaidė mažąjį krepšinį.

Įdomios, turiningos buvo pažintinės išvykos į tėvų darbovietes. Jų buvo net 20. Moksleiviai lankėsi Švenčionių priešgaisrinėje gelbėjimo tarnyboje, Nalšios muziejuje, Policijos komisariate, Švenčionių užkardoje (Jančiūnuose), AB „Lesto“, UAB „Vilniaus vandenys“, Švenčionių ir Švenčionėlių miestų vandens tiekimo įrenginių ir Švenčionėlių dumblo apdorojimo įrenginių cechuose, banke, gėlių parduotuvėje „Lelija“, siuvimo įmonėje „Alvita“, „Carito“ dienos centre, Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijoje.

Kovo 11-ąją tėvai ir mokiniai paminėjo išbandydami savo vikrumą sporto varžybose „Tėvai – vaikai“.

Tėveliai ne tik lankėsi pamokose, susitiko su mokytojais, specialistais, mokyklos vadovais, vedė pamokas, renginius, išvykas, bet ir dalyvavo klasės nuotraukų parodoje „Smagiausia akimirka su šeima“, kūrė šeimos herbus – šiuos eksponavome mokyklos fojė.

Džiugu, kad tėvai randa laiko ir ateina pasidžiaugti savo vaikų pasiekimais, darbais arba tiesiog pabūti kartu.

Rasa ŠTUIKIENĖ,

Švenčionių pradinės mokyklos mokytoja metodininkė, mokyklos tarybos pirmininkė

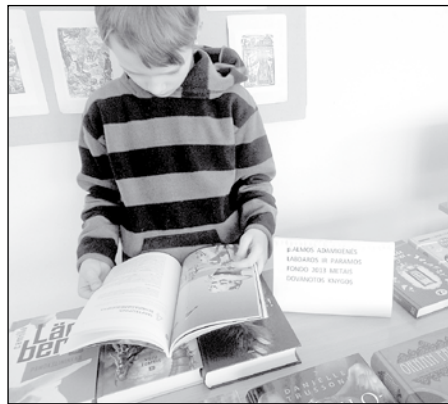
Kuprinės ir guminiai batai neuždulkės

Alytaus r. Butrimonių gimnaziją remiantis Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondas kiekvienais metais ugdymo įstaigos bendruomenę džiugina vis naujomis dovanomis. Šiemet gautos 38 naujos kuprinės ir tiek pat porų guminių batų. „Kuprinėmis džiaugsis maironėčiai, choristai, sportininkai – mokiniai, kurių veikla neapsiriboja tik gimnazija – jie aktyvūs rajoninių ir respublikinių renginių, konkursų, varžybų dalyviai. Guminius batus apsiausime dalyvaudami bendrose talkose bei akcijose „Darom“, – pasakoja „Dialogui“ Butrimonių gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Genovaitė Žiurinskienė**.

Butrimoniškiai labai vertina, pasak informacijos autorės, ir kitas fondo dovanas. Kūno

kultūros mokytojai dėkingi už gautą sporto inventorių: kamuoliai, šokdynės ir kitos sportinės priemonės pravers ne tik kūno kultūros pamokose, bet ir organizuojant Butrimonių gimnazijoje vykstantį tradicinį A.Adamkienės labdaros ir paramos fondo remiamų mokyklų sportininkų ir mėninkų renginį.

Bibliotekininkė S.Žvinakienė džiaugiasi padidėjusiu skaitytojų būriu organizuojant konkursą „Augu skaitydamas“: skaitytojai suaktyvėja, kai iš fondo gaunama nauja knygų siunta. Pasak bibliotekininkės, suvedus tarpinius konkurso rezultatus, rungtyniauja 14 daugiausia skaitančių mokinių.

■ Kai iš fondo gaunama nauja knygų siunta – skaitytojai suaktyvėja.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 35 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Ažuolyno“ gimnazija, Klaipėda
„Ryto“ pagrindinė, Kėdainiai
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai
„Saulės“ pagrindinė, Joniškis
„Saulėtekio“ progimnazija, Panevėžys
„Verdenės“ progimnazija, Klaipėda
„Versmės“ katalikiškoji gimnazija, Vilnius
„Žiburio“ gimnazija, Prienai
Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija, Alytus
Baltupių progimnazija, Vilnius
Butrimonių gimnazija, Alytaus r.
Darbėnų gimnazija, Kretingos r.
Didždvario gimnazija, Šiauliai
Garliavos vidurinė, Kauno r.
Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, Rokiškis
Jurgio Pabrėžos gimnazija, Kretinga
Kuršėnų politechnikos, Šiaulių r.

Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras, Vilnius
Mikalojaus Daukšos vidurinė, Vilnius
Molėtų gimnazija, Molėtai
Naujininkų vidurinė, Vilnius
Profesinio rengimo centras, Šiauliai
Salomėjos Nėries gimnazija, Vilnius
Simono Daukanto pagrindinė, Kretinga
Šaltinių pagrindinė, Alytus
Švenčionių pradinė, Švenčionys
Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Veliuonos Antano ir Jono Juškų gimnazija, Jurbarko r.
Verbūnų, Šiaulių r.
Vievio gimnazija, Elektrėnų sav.
Vinco Kudirkos progimnazija, Šiauliai
Vydmantų vidurinė, Kretingos r.
Vytauto Didžiojo gimnazija, Klaipėda
Zigmo Žemaičio gimnazija, Švenčionys
Žemynos gimnazija, Vilnius

Fausto Augustino nuotr.

Alytuje – „Sugrįžę paukščiai“

Žvorboki orai nesutrukdė mokyklos pasiilgusiems absolventams kovo 15–17 d. atvykti į Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnaziją. Sugrįžusių šurmulio prisipildė ir visas miestas. Daug išpūdžių, prisiminimų, sportinės aistros. Šiomet jau keturioliktą kartą vyko tradicinis krepšinio turnyras „Sugrįžę paukščiai“, skirtas A. Ramanausko-Vanago 55-osioms žūties metinėms ir lakūnų S. Dariaus ir

S. Girėno skrydžio per Atlantą 80-mečiui paminėti. Turnyro iniciatorius ir organizatorius – kūno kultūros mokytojas ekspertas Jonas Baltrušaitis džiaugėsi, kad nemažai buvusių sportininkų į gimnaziją sugrįžta su žmonėmis, vaikais. Sugrįžta ugdytiniai, išblaškyti likimo ne tik po visą Lietuvą, Europą, bet ir iš kitų žemynų. Sportininkai išbandė jėgas krepšinio aikštelėje, susitinka su ben-

draklasiais, buvusiais auklėtojais, mokytojais, prisimena savo mokyklą.

Šiomet susirinko apie 120 turnyro dalyvių, kurių amžius – nuo 19 iki 55 metų, varžėsi 16 komandų iš mokyklų baigusiu laidų.

Rita ALIŠAUSKIENĖ (51 laida),
lietuvių kalbos mokytoja metodininkė

**Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.
Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!**

I.

Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » visiems metams – 175,89 Lt,
- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II.

Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

- » visiems metams – 87,95 Lt,
- » pusei metų – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims (tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

- » visiems metams – 115,69 Lt,
- » pusei metų – 63,74 Lt,
- » 3 mėn. – 32,57 Lt,
- » 1 mėn. – 11,79 Lt.

III.Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- » Švietimo aktualijos
- » Straipsnių fragmentai
- » Internetinė apklausa
- » Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- » Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją
tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com –
ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

**Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose,
galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.**

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.